891.57
Д-25

Әмине Ә'вдал

Мәме у Зине

Ә91-57
Ә-25
14997-f-63

Әмине Әвдал

AMINĒ ʿAVDĀL k

Мәме у Зине

(…ма щмаәта кӧрд)

Mamē ū Zīnē

ҺАЙПЕТҺРАТ
ЕРЕВАН — 1958

Гос. Библиотека
Арм. ССР
им. А. Мясникяна
1906-58

ԱՄԻՆԵ ԱՎԴԱԼ

ՄԱՄԵ ՈՒ ԶԻՆԵ

Һайпетһрат Ереван 1958

АМИНЕ АВДАЛ

МАМЕ И ЗИНЕ

(На курдском языке)
Айпетрат Ереван 1958

МӘМЕ У ЗИНЕ

ПЕШКʼЛАМ

Шәвәке аwа мӧгʼрӧбеда,
Рʼаза бу Мәме мала хwәда,
Әwи бәдәw, чʼәвбӧрӧбәләк,
Һәй wәлдьгәрʼийа кʼеләк-кʼеләк.

Бәжна Мәме титал бу,
Әʼнийә фьрә, сурәт сор бун,
Намлә бәр бу, кӧрʼе Ала,
Әw կьзкьрие де у бава.

Зине жи qиза мире мира:
Мир Зевдин бу, хwәйе эла.
Мир Wәзире хwә Бәкʼова
Щзиреда хwәрʼа дьман.

Зинә назьк, чьqас дәлал,
Чʼәвә рʼәш бун, кʼӧслщәмал,
Бӧрӧqәйтʼан, левед нарин,
Длопе әвине же дьбарин.

* * *

Чаԝа хәԝнәк, шәвәке,
Сәр кәвре бр'әкәке
Се кәвотка кьрьн шеԝр:
Бьн стәйрке мезин-пеԝр.

Кәвотка ч'ук дьл-һнав сот,
Әԝе бь ләз хушкер'а гот:
— Мöгр'öбеда мьн хортәк дийә,
П'ьр' бәдәԝә, ләт'ифи щндийә.
Хушка мәзьн йа ч'укр'а к'елми,
П'әр'е хԝә бльнд кьр, жер'а кьр си;
Го,—Әре хушке, р'аст мьн дийә,
Ԛизәкә Ләт'ифә-Щндийә.
Әԝ бь хԝә жи хатун Зинә,
Ль Щзире әԝ дьминә,
Ԛиза дәлö мир Зевдинә,
Ԛәбилева Щзиринә.

Әԝ лайиԛи Мәме Аланә:
Хорте мöгр'öбе п'ьр' дәлал,
Мәрьв лöт'ве ԝир'а шанә,
Хорте щаһьл, бь хԝә к'әмал.

Йа орт'е гот,—хушка мьне,
Дьл дьбежьн, дьл дьбе,
Әме дьла бьгһиньн һәв,
К'ьзки р'обә, йан жи шәв.
— Әре, әм һәр'ьн мöгр'öбе,
Бона бьбьн һәрда бал һәв,

Һун занбьн һәр ишәв.
Ле р'әшбәхтийә ә'мре ԝана,
Сәд к'әйф, сәд щар к'әйфа ԝана:
Ԝе сәри дайньн зу гöр'стана,
Сәд к'әйф к'әсәр у кован.
Дә зу әм һәр'ьн Щзире,
Бькьн р'әԝ-т'вдире.
Зине жь ԛәсре әм һьлкьн,
Мöгр'öбеда ԛьл бькьн.

Һәрсе һорийа п'әр'вәдан,
Бь дьле брин т'әв грийан,
Бь ԝанр'а р'әԝр' у һешнайи
Дьк'әԝгрийан т'әвайи.

К'ЛАМА ПЕШЬН

Се кәвотк һәвр'а фр'ин,
Бәр п'әнщәра Зине данин,
П'әнщәрер'а ԝан нһер'ин,
Мезә кьрьн у сәкьнин.

От'аха мир Зевдин ԝа,
Хәмландийә т'әмам пева;
Бь халича, т'вьнг, шура,
У силк'ед дьн: кәван, тира.

Ль от'ахе р'ахьсти
Һәнә кöлавед хöр'есани,
Зинә ль ԝе, деми гöләш,
Щари ль доре, бәнгзе ԝе хԝәш.

Бал ԝе сәкнийә щарийа ԛәмәр,
Дәлала Зине, бь дьл у щәгәр:
Һаща кнез, аԛьл, кәмал:
К'ӧба Зине һәйә ль бал.

Һаще го,—Зина мьнә дәлал,
Һьнәк к'ӧске һорийа ль бал:
Бәхте тә һәйә ширна мьн,
Хазьл бь тә, ә'зиза мьн!

Зине к'әнԛийа, бәнгзхԝәш бу,
Левед зрав һатьн-чун,
Го,—чь буйә әмәкдаре,
Дә зу бежә тӧ ве щаре.

Һаще к'әвәки фькьри,
Каре жи дьда Зине ԛанә:
Паше чу, әԝ дабьри,
У дьмәшйа кӧбар-к'аԝә.

Һорийа бькән п'әнщәрер'а
Ԝан дьнһерин—йа дьлар'а,
Дурдьк'әтьн у т'ьм щара,
П'әрԝәз вәдьдан бәр п'әнщәра.

Жере жи щарийа хәбәр дьдан,
Ԝана гӧстилк нишани һәв дьдан,
Бо бир биньн дьлк'әтийа,
Дәрһәԛ мера, ә'фата.

Каре жи чу нава щарийа,
Го,—бәс бькьн галә-галә,

Ньзам һаще-Зине һәла,
Чь дьшеԝрьн т'ьме хԝәр'а.

Щарике бь к'ән һьлда, го:
— Ԛе дьбежьн дәрһәԛ Ч'әко,
Һәмин дьле ԝе теда т'ӧнә,
Ԛе Зине Ч'әко настинә.

— Тӧ Һаща мьне,—Зине го,—
Тә әԝ дитийә: Ч'әко-Ч'әко:
Левә ԛальмьн, пози дрежә,
Льбей хун жь ч'ә'ва дьр'ежә.

— Зине щан, дәлала мьн,
Тӧ Әсмәра мьнә амьн,
Мьн дитийә, Ч'әко дитийә,
Әԝ нә лайиԛи щьбле тәйә.

Һьлбәт гәрәк ԝи нәстини,
Ле хәма жи бьр'әвини,
Һәла ишәв мьн хәԝнәк дийә,
Хәԝнәкә р'ьнд дәрһәԛ тәйә.

— Чайреда бум: дь хәԝнеда,
Ә'зман сайи бу мина т'ас,
П'ьнщар' дькьр шә'лькеда:
Һәй дьмәшйам бь к'әԝас.

Мьн дит аԝа дәлала мьн,
Хортәк бь тәр'а дьбӧһӧри,
Хәбәр дьда ширьн-ширьн,
Ле тәйрәки тӧ хәԝр'а бьри.

Р'әнге Зине wа qьмьти,
Ч'ә'в т'жи бун бь хун у гри,
Ле һаще го,—хәwна шәванә,
һьнә р'астьн, һьнә бәрбанә.

— Щарийа мьнә әмәкдаре,
Мьнр'а бежә диса ве щаре,
Чь wе гәло бе сәре мьн?
Дьбә öнда бьм бе сәро-бьн?

Каре дурба дьбһист,
Бь йануси[1] дьк'әнийа,
Щарийар'а дькьр п'ьстә-п'ьст,
Жь ч'ә'внәбари дьнә'лийа.

һәвалар'а wе дьгот,
һьм жи пер'а хwә дьсот;
— Хорт wе набьн, ә'дәте мәйә,
Ч'әко һәмин дәстгьртие wейә

Щарикә дьн Карер'а го,
— һаще к'әтийә пч'әнга Зине,
Ширәта әw ле дькә һәрр'о,
We р'е дәрхә әwе дине.

һаще бона әшqа дьне
Говәнд бь щарийа да листьне,
Щарийа дьстран щот бь щот,
Әвина дьла wана дьгот.

---

1 Мәрве дöр'у

П'әрч'а Зине һьнәки дани,
һьнәки хәбәрда, диса к'әни,
Го,—мьн бьбә бал р'ә'млдаре,
Әw йәк надә мьн хәдаре.

һаще qайилийа хwә нәда,
— На,—го әwе,—әз бь qöрба:
Әме пире биньн вьра,
Нә лазьмә һәр'и wöра.

Лә'зәки шунда пире һат,
Бә'лги данин жер'а дö qат,
Кöлав р'ахьстьн, пире р'уньшт,
Т'зби дәрхьст, мьштьк вехьст.

Әw йәк кәвотка орт'е qә хwәш нәһат,
Әw фьр'и, бәрбь йа мәзьн пешда һат,
— Әwе р'öке Зине бьстинә, хушке,
Wәрә әм лалкьн wе т'әqәлöшке.

Йа мәзьн го,—Әw жь чуйайә,
Же вәгәр', ә'мр е хwәдейә,
Ле һәма Зине wе кьшк'әвә,
Мqатбьн, щьн незик нәбьн.

Щари һәвр'а дьр'әqьсин,
Дьстьран, к'ьлам дьготьн:
Кәвотка жи нәкьрьн qәлси,
Wан дьлистьн щот бь щот.

һаще йәк-йәк пирер'а го,—
Тö Зинер'а бьнһер'и,

Чь we бе сəре we, гəло,
Бəхтəwарбə, йан хернəди?

Щарике хwəш-хwəш дьстьра,
Дьгот кьламəкə дə'wата,
Жьнəкə дьн жи ле вəдьгəр'анд,
Дьгот кьлама "Нар һой наре„.

„Гöле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар һойнаре,

Гöле р'усор жь бəлге кьнаре,
Гöле т'ер набьм жь тə диндаре.

Гöле Гöлт'əпə ль гöнде мəйə,
Щане Гöлт'əпə ль гöнде мəйə,

Гöле канийа п'але бьлуләйə,
Р'адмусьм Гöле бь хwəйə,

Гöле Гöлт'əпə ль бəрда к'ашə,
Щане Гöлт'əпə ль бəрда к'ашə.

Гöле ə'нт'əри бь гöл qöмашə,
Гöле р'адмусьм гöл бəласə.

Гöле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре.

Гöле р'усор жь бəлге кьнаре,
Т'ер набьм жь тə диндаре.

Гöле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре„.

Пире льпьти сəре хwə кəжанд,
Т'əби дестда, льбь-льб кьшанд,
— Йа əлла, го,—бь we кəло-бине
Т'əбие фə'лке да бəр Зине.

Һаще го,—бежə бьщəрьс,
Вьра нə шəрм һəйə, нə жи тьрс,
Зине бьдə тə п'ьр' qьсмəтə,
Əгəр фə'льке р'аст шровəки.

Пире т'əби һеди вəшарт,
Зинер'а го əwe ищар,
— Р'йа һана кö пешйа тəйə,
Р'екə бəхерə у тарийə.

— Əw чь р'ейə? Һаще го,—
Тö р'аст бежə ле пире,
Дə тö бежə, чь зани бо
Зинер'а бькьм т'ьвдире?

— Храбə иро, пире го,—
Т'əрьби мьразе Зине-Ч'əко,
Йа бь хер, йа бир əлла,
Т'ö мьк'ани бари кəла.

Ч'ə'взьроqи ма Зин хатун,
Кьш у аqьл жь сери чун,
У щари жи жь щи р'абун,
Ль сəр Зине зу бəрəв бун.

У пешда һат Зина ə'wана;
Һаще го,—Бəс бьки ван мəкрана,

Чь дьгәр'и мина мӧза шана?
Бәс тӧ бьки дәкдолава.

Зине сәри һьлдьбьр'инә,
Һур-һур һесьра дьбаринә,
Әw Зина Бәк'о жор дьбинә,
Дьбе Һаще,—wе мал дәрхинә.

Һаще әмьр дьԛәдинә,
Әw Зине жь мал дәртинә,
Бәрбь Бәк'о wе дьшинә,
Бәк'о wе йәке дьшебинә.

Бәк'о бь дӧрути го.—
Әз Бәкомә, Бәкое Ә'wана,
Әз wәзире ԛәсра ага,
Бьра Зине мьн бькә мәкранә,
Әз бир накьм к'ӧре к'ӧранә.

Пире жь Зине п'ешк'еш стәнд,
Хатьре хwә хwәст у дәркәт,
Ле ль Зине чубу рәнг,
Бәшәр ле хwәш нәдьбу ԛәт.

Щарике го,—тьшт набә Зине,
Пир дәрәwа дькьн дине,
Тӧ газийа хwә хwәдекә,
Дәрәwә, ина нәкә.

— На, р'астә, го Зине,—
Һәма гава әз дамә Ч'әко,

Дә'wата дьбиньм һьм шине,
У дьфькьрьм шәв у р'о.

Һаще го.—Әw р'о рәш бә,
Wәки тӧ данә Ч'әкан,
Нишана бе дьл wе ӧса бә,
Хwәде тәр'а бьбә мькан.

Щарике го,—Хушка щаһьл,
Ч'әкан стәндийә тә wа бе дьл,
У дьхwәда wа дькәwгьри,
Ах чаwа кәти ви агьри?

Һаще кьр сәр щарийа, гь кшйан,
От'ахеда т'әне һәрдӧ ман,
Бәр р'онайа чьре хәбәрдан,
Бинфьрә бу Зине тәмам.

Ле ахьр, Һаще,—Зине го,—
Әw чь хәбәр бун, пире го?
Р'йа тә wа әщебә, тәр'ийә,
Һәла хәбәред майи готийә.

Һаще бәр дьле Зинеда һат,
От'ахеда wа әw гәр'ийа,
Дьшәwти тьме, дӧԛат,
Бона Зине дькәwгрийа.

— Зина мьн, лао, дәлале,
Тә йа Ч'әко нәкьрийә,
Бәр хwә нәкәв к'алале,
К'әwаса тә Ч'әко нәбьрийә.

Зине дәй нәкьр, вәләзийа,
К'әт к'урайа мтала,
Паше р'абу, к'әт нав щийа,
Ћаще жи нвина хԝәда р'аза.

К'ЛАМА ДӦДА

Дәрва хԝәш бу, ә'змани сайи:
Стәйрк жоре дьк'әнйан,
Бь ћивер'а т'әмам шайи,
Тә дьго ԝана хәбәр дьдан.

Дӧ п'әлте ә'ԝр дьгӧлгӧлин,
Авед ч'әма дьхӧлхӧлин,
Ч'әм к'лама йаре дьгот,
Дьл ћнаве йаре дьсот.

Зине бь хәм р'аза бу,
Чьԛас бӧк'р, гӧнә бу,
Жь сурәте ԝе нур дьбари,
Ле р'аза бу, бе дьлбари.

Чьԛа назьк, чьԛа дәлал,
Ч'ә'вә р'әш бун, кӧслщәмал,
Бӧрӧԛәйт'ан, деми бь к'ән,
Тә дьго шайә әԝә ћәр дәм.

Кәвотк жь щие хԝә кәжйан,
П'әнщәрер'а йәк-йәк фр'йан.
Дора Зине ԝана гьртьн,
У ԝан ԛәԝин хԝә р'агьртьн.

— Хԝәде тӧ бьки ћәр фәрԝарә,
Льбсәки жорда бини харә,
Зине хатуне бь мәр'а бьки чарә,
Әм бьгьЋиньн Мәме йәк щарә.

Кәвотка Зина бәдәԝ р'акьрьн,
Нав ә'ԝрар'а дәрбаз кьрьн,
Сәр Мӧгрӧбер'а хар кьрьн,
От'аха Мәмеда ԝар карьн.

Мәме р'аза бу нава щийанә,
Ньзан бу чь ћәйә, чь кәԝалә,
Ћорийа кӧба Мәме балә,
Мьле Зине жер'а кьрьн бәрп'алә.

Кьр бу гӧће Зине ћорие
Морийа хәԝе р'әшбәләк,
Бона нәкә бедьлбарие,
Т'оп бә дьлда әвин ћәр-т'әк.

От'ахеда тә'ристанә,
Бәр п'әнщәре ћори щвйанә,
Ньшкева Мәме кшйар бу,
Зәндәк бәр сәре хԝә дибу.

Мәме, Зине ћори шебанд,
Ләма саԝәк же к'шанд:
Ћебәте гьрт дьл у навә
У нькар бу жь щи р'абә.

Зинә демгӧлин бәдәԝ бу,
Поз пижинә, сурәт сор бун,

Т'ьли-печ'и мьжмьжки бун,
Ч'әвә р'әш, гӧли дьреж бун.

Зине жи дәме к'шйар бу,
Нәдьдит сьфәте Мәме,
Ле сьзик щане wер'а чу,
Һәла тә'ри бу wе дәме.

Зине һерса хwә ани,
Го.—һа, һа, тӧ к'йи к'ӧр'о,
Тә ԛәлаштийә ԛәср-хани:
Кьрийә ԛәста щие мьно!

Нә бехwәймә хорте дин,
Бь дәсте Ә'фан-Ч'әкин,
Мере шер: Ԛәрәт'аждин,
Сәре тә дьдьм бьр'ин.

Һорийа дьнһер'и, дьк'әнйан,
Әшԛа wана пер'а дьһат,

У бь нази п'әр'вәдьдан,
Һәр ша дьбун әwан дӧԛат.

Пәй готьна Зинр'а
Мәме шашмайи бәр хwә к'әт,
Wи нһер'и п'әнщәрер'а,
Ле ԛәрч'мин дем у хәт.

Го.—анщах дьбиньн әм р'уе һәв,
Тӧ һати, йан әз һатьмә ишәв?
Дьч'русьн ч'ә'вбӧрие тә бәләк
Ньзам тӧ һории, йан мәләк?

— Әз нә һоримә, нә жи мәләк,
Хәбәр нәдә, тӧ wа гәләк,
Йан һорийа әз анимә щәм тә,
Йан жи тӧ буйи меване мә.

Һәрда гьртьн мәщалә,
У жьмартьн гьшк мнарә,
Бу сесьд шест шәш к'әбанә,
Зине ль Мәме буйә меванә.

Мәме-Зине ч'ра вехьстьн,
Дәри дадан, р'уньштьн,
Һәрда бь һәвр'а к'әлобин,
Хәбәрдьдан хwәш-хwәш йәԛин.

1906-57

— Хорто, тӧ хортәки дәлали,
Әз һатьмә wәлате тә,
Бажаре баве мьнда хали
Т'ӧнә аԛас мнарә.

— Бежә ԛизе, ԛиза дәлал,
Тӧ ә'зизи к'ӧсьл-щәмал,
Тӧ нave хwә бьбахшинә,
Ле р'аст бежә нәһевшинә.

Мәме у Зине һәв дьберин,
Бь к'ӧба дьла һәв к'әбандьн,
Жь сурәте wана нур дьбари,
Әвине әwан к'әландьн.

Мәме гӧләш бу, Зине нһер'и,
Әвина дьла навда сеwри,

ԳԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм ССР
им. А. Мясникяна

Тьли-печ'и мьжмьжки бун,
Ч'ә'вә р'әш, гöли дьреж бун.

Зине жи дәме кшйар бу,
Нәдьдит сьфәте Мәме,
Ле сьзик щане wер'а чу,
Һәла тә'ри бу wе дәме.

Зине һерса хwә ани,
Го.—һа, һа, тö к'йи кöр'о,
Тә qәлаштийә qәср-хани:
Кьрийә qәста щие мьно!

Нә бехwәймә хорте дин,
Бь дәсте Ә'фан-Ч'әкин,
Мере шер: Qәрәт'аждин,
Сәре тә дьдьм бьр'ин.

Һорийа дьнһер'и, дьк'әнйан,
Әшqа wана пер'а дьһат,

У бь нази п'әр'вәдьдан,
Һәр ша дьбун әwан дöqат.

Пәй готьна Зинр'а
Мәме шашмайи бәр хwә к'әт,
Wи нһер'и п'әнщәрер'а,
Ле qәрч'мин дем у хәт.

Го.—анщах дьбиньн әм р'уе һәв,
Тö һати, йан әз һатьмә ишәв?
Дьч'русьн ч'ә'вбöрие тә бәләк
Ньзам тö һории, йан мәләк?

— Әз нә һоримә, нә жи мәләк,
Хәбәр нәдә, тö wа гәләк,
Йан һорийа әз анимә щәм тә,
Йан жи тö буйи меване мә.

Һәрда гьртьн мәщалә,
У жьмартьн гьшк мнарә,
Бу сесьд шест шәш кәбанә,
Зине ль Мәме буйә меванә.

Мәме-Зине ч'ра вехьстьн,
Дәри дадан, р'уньштьн,
Һәрда бь һәвр'а к'әлобин,
Хәбәрдьдан хwәш-хwәш йәqин.

— Хорто, тö хортәки дәлали,
Әз һатьмә wәлате тә,
Бажаре баве мьнда хали
Т'öнә аqас мнарә.

— Бежә qизе, qиза дәлал,
Тö ә'зизи кöсьл-щәмал,
Тö наве хwә бьбахшинә,
Ле р'аст бежә нәһевшинә.

Мәме у Зине һәв дьберин,
Бь кöба дьла һәв кәбандьн,
Жь сурәте wана нур дьбари,
Әвине әwан кәландьн.

Мәме гöләш бу, Зине нһер'и,
Әвина дьла навда сеwри,

1906-58

Гос. Библиотека
Арм ССР
им. А. Мясникяна

Бь ч̇əве əвине хwə нишанда,
Паше əwи Зинер̇а хəбəрда:

— Тӧ qиза Лəт̇ифə дəлал,
Һьнəк к̇осне һорийа ль бал,
Тӧ жь к̇едəрейи, wəт̇əне тə?
Жь к̇едəренə де баве тə?

— Əз кӧ һəмə, əз Зиньм,
Qиза мир Зевдиньм,
Хушка мир Севдиньм,
Бука Qəрəт̇аждиньм.

Qəрəт̇аждин жь əфатанə,
Ќьзкьрие щмаə̇та к̇ӧрданə,
Qəсəсе сəре джмьнанə,
Бь хwə жи хəниме нəг̇аканə.

Щзира Бота дьминьм,
Дəргстийа qочах Ч̇əкиньм,
Хӧдане к̇очке р̇əнгиньм,
Хӧдане к̇əхбе һешиньм.

Ле паше тьма ма,
Ньзан бу чь бьгота,
Дит леве Мəме к̇нари,
Əвин зедə сəрда бари.

У əwана жь щи р̇абун,
От̇ахеда гəр̇иан аза,
Ле дьле Зине т̇жи бу,
Ќеср барин жь ч̇əв̇а.

— К̇е əз анимə вьра, хwəда?
Гəло һори-мəлəка, йан
Ə̇вда əз гһиандьм ведəре?
Нһа мамə бе ч̇ар-мк̇ан.

— Зине нəкə шин у гри,
Əз бал тəмə, чьма дьгри?
Мьн бьнһерə, дьл фрəкə,
У тӧ щара хəма нəкə.

Əз Мəмемə жь Мӧгрӧбе,
К̇ӧр̇е Аламə, Алг̇аша,
Дəрһəqа мə дьне дьбе,
Əм к̇ьз дькьн жь мевана.

Нан харьн, кəтьн нав щийа,
Дəст пе кьрьн, лаqьрдийа,
Зине го,—зани, əз йа тəмə,
Һорие мьн бьбьн, хатрщəмə.

Зине кӧ го, Мəме мəт̇əл ма,
Дəсте Зине гьрт, бь һəрдӧ дəста,
Сурəте wе сор т̇ер р̇амуса,
Паше р̇əх Зине əwи г̇алда.

Нəхwəст щаба Зине бьдə,
Ќəвəки хwəр̇а кəт мтала,
Зинер̇а əwи кламəк стра,
Бо хатре əвина дьла.

— Хwəзьл бьра wи мəри бə,
Е кӧ ч̇əве хwə дьбинə,
Бь дьл хwəр̇а досте тинə.

Мәме р'уньшт сәр ԛәләфиска,
Диса дәсте Зине гьрт,
Ищар ч'ә'ве ԝе р'амуса,
У вәкшийа, хԝә р'агьрт.

— Зина дәлал, кӧлилка мьн,
Әз наһельм жь вьр һәр'и,
Днйа жи храббә сәробьн,
Тә наһельм жь вьр һәр'и.

— Ԝе мьн бьбьн әрк'әдә,
Әм нишана бьдьн һәвдӧ,
Һорие жь вьр мьн һьлкьн,
У бь ә'зминр'а мьн ԛьлкьн.

Әԝ йәк һәма мьн ишәв
Зәлал хәԝна хԝәда ди,
Мьнр'а дьго һорийа бәдәԝ:
Тӧ жь щзирейи, те һәр'и.

Зине к'ӧ ӧса бь к'ән го,
Ч'ә'в Мәме ч'русин мина р'о,
Бӧрӧе бәләк т'әв листьн,
Гӧһе ԝи знгин бьһистьн.

Зине ди Мәме һатә гӧһастьн,
Го,—дәлале мьн, Мәме Ала,
Зани готьне мьн т'әмам р'астьн,
Әз йа тәмә жь бав у кала.

Әԝан гӧстилк п'әвгӧһастьн,
Әвина дьла һәвбирастьн,

Әԝан гәләк һәвдӧ шабун,
Дәрд у кӧле ԝан бәла бун.

Стәйрк ша дьбун ль ә'зман,
Һив жи бь ԝанр'а дьк'әнийа,
Бар бу дьле йара т'әмам,
Дьле ԝанда һәбу гӧман.

Паше р'абун, р'азен әԝан:
Мәме к'әвәки фкьри,
— Ә'дәте мәда һәйә ԛанун
Зин бьминә гәрәк бьк'ӧри.

Мәме шьлфа шур к'шанд,
Бәне ԝи дәсте хԝә аланд,
Да бәр синге хԝә сәре шур,
У дьфькьри кур у дур.

Әԝан хԝәр'а р'азан хԝәш-хԝәш,
Һорийа готьн.—Ә'вде сәрр'әш
Хәԝа йара т'әмам ԝәр'а,
К'әйф наминьн һун жь һәвр'а.

Һорийа гот'ьн, хԝә р'агьртьн,
Лбасәк анин Зине кьрьн,
Жь нава щийа Зин р'акьрьн,
Мала баведа пәйа кьрьн.

— Хушка мәзьн, һорике го,
Дьнһер'и әм иро
Гһиштьн мразе хԝә
Әм нәдитьн кәси т'ӧ.

КЛАМА СЬСЙА

Р'ое шəwqвəда бу, дькəнийа,
Хwəш бу бина гӧл у гһийа,
Дьхӧлхӧлин авед канийа,
Пер'а дьһат əшqа мəрийа.

Мəме р'абу жь хəwа ширьн,
Əwи Зина зəр нəдит.—
Əwa хəwна шəва бу гəло?
Чьма дəрəнг р'абум иро?

Мəме хwə ина нəкьр,
У пəнщəра от'ахе вəкьр,
Дəрва нһер'и, əзман сайи бу,
Соргӧлəк əwи багчəда дибу.

Мəме незик'и гӧле бу,
Əw бинкьр у пе ша бу,
Əwa мьн дит ишəв, го,—
Əйни р'аст бу, йан хəwн, гəло?

Дьле Мəме кəвəки храб бу,
Сəре wи сəр гӧледа хар бу,
Гӧле го,—Мəме, те дəрда бирки,
Əгəр мьн бьqəтини у бинки,

— Һəре гӧле, ах! бəле гӧле,
Тə агре дьле мьн гӧр' кьре,
Набə биркьм йара бь дьл,
Мьн һасьл нəбə ньзкьрьна бе дьл.

— Мəме, тӧ хортəки дини,
Кӧл у дəрда зу бир тини,
Хəма нəкə, хəм храбьн,
Мьн бинкə, хəме тəе бəлабьн.

— Бəс бьдə бəр мьн дьланə,
Тӧ мьн нəкə ван назйанə:
Дəрде йара һəр йар занə,
Тӧ мьн нəкə ван мəкранə.

Гӧле əз wикьм, илаһийə,
Чь кӧ дьбем, мьн ч'əв дийə,
Ле ньзам кедəрейə хатун-Зин?
Əзе wе бьгəрьм бь кəло-бин.

Баки зрав wа лиланд,
Гӧле сəре хwə кəжанд.
Дһа wе хəбəр нəда,
Wа мальq бу у щида ма.

Мəме дьлхор дəркəт дəрва,
Дьфькьри сəри бəрда,
Дитьна мьн р'аст бу, гəло.
Йан хəwнəк бу, əwи, дьго?

Мəме чу сəр кəwзе мəрмəр,
Хəбəрəк əwи нəда дəр,
Дəсте хwə нһер'и wи,
Гӧстил т'лийа хwəда ди.

Р'о жи эпещə бльнд бубу,
Багче Алан хəмли бу:

Шарур-бьлбьл теда дьстран,
Хԝәш бу һәԝа, сайи бу ә'зман.

Нав щмаә'та к'ӧрдада ә'дәт һәбу,
Сба зу диԝанеда мер т'жи дьбун.
Диԝана Алана ԝа ләгләмиш бу,
Мере диԝане һивийа Мәме бун.

Баве Мәме, Алп'аша, кал бу,
Әԝ дәв-дәви кәйште сал бу,
Мевана кьз дькьр, дьли шабу,
Ԝәзир-ԝәк'ил тьме бал бун.

Ԝәзире хԝәр'а Але го,—Мшир,
Тӧ мәр'а дьбини, р'йа дьки т'вдир,
Гәло, Мәме чьр'а дәрәнги к'әт?
Льнге ԝи иро ԛә диԝане нәк'әт.

Ԝәзир бь грани һьлани, го
— Әре ԝәллә, р'о һатийә нивро
Ћьлбәт, ԛе әвине Мәме бьрийә,
Ћьш у аԛьл жь сери кьрийә.

Ԝәзир гази дӧ чаԝиша кьр,
Ԝанр'а хәбәрда, т'әми ле кьр,
Го,—бьнһер'ьн, Мәме ль к'ӧйә,
Ахьр диԝана баве һивиейә.

Чаԝиш пар'а дәрк'әтьн чун,
Диԝанеда мәрьв т'жи бун,
Дӧ маԛуле дьне жи һатьн,
Щмаә'т пева р'аоу п'ийа.

Ищар бь һәвр'а р'уньштьн,
Ԛаԝә анин чаԝиша,
Т'ӧ кәс бе ԛаԝә нәһьштьн,
Паше анин кьбабе шиша.

Чаԝиш әглә бун, нәһатьн,
Але го,—ԛе льнге ԝи р'әтьн,
Ћьнәка готьн әв чаԝа бу,
Мәме ль вьра һазьр нәбу?

Ԝәзир пеш Але ԝа дьбейә,
— Әз бь ԝикьм һәԛ хԝәдейә,
Мәме ль хәԝа сбейә.

Але го,—әԝ ӧса нинә,
Әԝ ә'дәт бал ԝи т'ӧнинә,
Әԝ нәхԝәшә, һазьр нинә.

* * *

Чаԝиш чун сәр кәԝзе мәрмәр,
Мәме к'әти, хунә ль бәр,
Льнге ԝи мьздан, бьрьн-анин,
Дәсте ԝи һьлдан, диса бәрдан.

Чаԝишәки щаб да Але,
Е дьн жи бал Мәме ма,
Го,—Мәме хәр'ԛийә сәр кәԝз,
Дәве ԝида нагәр'ә ләԝз.

Мәрьв р'абун, бу хӧр'ин,
Р'йа дәри ԝан һәв бьр'ин.

Мәмер'а хwә гһиандьн,
Мәме һьлдан wәлгәр'андьн.

Wан Мәме дитьн кале храбда,
Мәме ль сәр кание кәтбу:
Мәрьва доре п'әр'вәдан,
Але к'ор' дит, спич'олки бу.

Хортәки пьзмам пешда һат.
Го,—нәтьрсьн, ӧса набә:
Хәw Мәмер'а буйә т'ӧлӧсмат,
Һун сәбркьн, we нһа р'абә.

Хорт һедика пешда чу,
Щмаәте һәв дьсут.
Мьл бьн сәре Мәмер'а кьр,
Ле Шәме жи п'ор' вәдьрут.

Кнез бь Шәмер'а дьгрйан,
Синге Мәме, льнге wи мьздьдан,
— Бре мәй ширьн, дьготьн wан,
Дә р'абә сәр хwә, Мәме щан.

Ньшкева Мәме щи р'абу,
Дора хwә нһер'и, т'ьма бу,
— Гӧла Шәме гәш бу,
Щмаәт жи пер'а гӧләш бу.

Мәме Ала бьрьн мале,
Де пер'а к'әт гәнщуqале,
— Тә чь дәрдә, чь кәwалә,
Жь әвине буйи бәткалә?

— Дйа мьнә әмәккәлале,
Бьһел кәвәки р'әкәтбьм,
Кӧба дьле мьн ль бале,
Әзе жь тәр'а qсәкьм.

* * *

Мӧгрӧбеда дә'wәтәк һәбу,
Щмаәт гомеда бәрәв бубу,
Кал у щаһьл, к'ор' у qиз,
Бь әшq дьстран, дәнги зиз.

Паше wана дәнг дьбьр'ин,
К'осәгәлди[1] зу дьгәр'ийа.
Зар'а бльнд дькьр qир'ин,
— К'осәгәлди һатә вьра.

Гмина дәфе-зӧр'не бу,
Мәрве т'әзә һәй дьһатьн,
Дә'wәтәкә п'ьр' гран бу,
„Һойнар“ дьлистьн дӧ qатьн.

Щәлат жи теда дьгәр'ийан,
Qамчи дькәжанд чар алийа,
Хорт дьгьртьн әwана,
Дьбьрьн бал „Зава-п'адша“.

[1] К'осәгәлди—qәрфәкчи, смеле хwә дреж (жь һрие) гьредьда, к'олозе туж сери, чӧх у чәркәзи ль хwә дькьр, сурәт'е хwә пе р'әнга сор дькьр у дьк'әтә говәнде, qәрф бь листькчийа дькьр, бона бьк'әньн.

Wан щәлата се хорт бьрьн,
Чун от'аха зава-п'адше,
Сәламәкә хwәш ль wи кьрьн,
Хорта пьрс данә зава-п'адше.

— Чь дьхазьн, wана готьн.
"Заве" го,—һун гӧнәкарьн.
— Чьма, чьма, һәла бежьн,
Чьqа заньн, әм бе qарьн.

Зава-п'адша wа кәнийа,
Гһишт буке у р'амуса,
Го,—бьнһерьн, ле аwа,
Wә qиз пач' кьрьн дә'wәтеда.

Бу т'ирqина хорта, кәнийан,
У әwана һәв щвийан,
Лист кәвәки косәгәлди
У щие хwәда сәкьни.

Зә'ва-п'адше гот,—әвә,
Гәли хорта, дә, әвә,
Wә qиз р'амусанә, wә...
Дә зу бьдьн щьрма хwә...

Дә зу бьдьн щьрма хwә.
К'осә дәсте хwә кәжанд,
Мәрьв дькәнийан пәй һәвдӧ,
Заве ч'ә'ве хwә бжьqанд.

Хорта драв данин сәр т'әхтә,
П'антә лехьстьн, дәркәтьн,

Деме заве гьрт рәw-хәтә,
Диса щәлат әwи шандьн.

Әw чунә баге т'оркьри,
Ищар дә'wәт wӧр дьгәрйа:
Баг' жь дәрва пе суре бьри,
Ша дьбун дәфер'а т'әйр у туйа.

Баге дәлал дь гӧлгӧли,
Кӧлилк теда дьмьлмьлин,
Qиз у хорт теда зәф бун,
Wан дьлистьн у ша дьбун.

Бук кьр говәнде сәрдә'wәти,
У шабашәк да сәр сери.
Шәwеше кал жи хели һьлда,
У пенщ qӧрьш хелиеда греда.

У косә бу сәрговәнди,
Qиз кьрьн дест, чаwа бәнги,
К'осә дьлист, гь дькәнйан,
Гьшк мәт'әл ман бо әшqа wан.

Йәки шәрбәт да косә,
Әwи вәхар, к'ас кәжанд,
Дәсте qизе wи qӧр'нщанд,
Исмәк гӧһе qизеда хwәнд.

Дә'wәтвани диса кәнйан,
Зар'а пешйа wи дьгьртьн,
К'осә щарна чьвт давит wан,
Паше бь ләз дьчу дәрва.

Ԝан щәлата се хорт бьрьн,
Чун от'аха зава-п'адше,
Сәламәкә хԝәш ль ԝи кьрьн,
Хорта пьрс данә зава-п'адше.

— Чь дьхазьн, ԝана готьн.
"Заве" го,—һун гöнәк'арьн.
— Чьма, чьма, һәла бежьн,
Чьԛа заньн, әм бе ԛарьн.

Зава-п'адша ԝа к'әнийа,
Гһишт буке у р'амуса,
Го,—бьнһер'ьн, ле аԝа,
Ԝә ԛиз пач' кьрьн дә'ԝәтеда.

Бу т'ирԛина хорта, к'әнийан,
У әԝана һәв щвийан,
Лист кәвәки к'осәгәлди
У щие хԝәда сәкьни.

Зә'ва-п'адше гот,—әвә,
Гәли хорта, дә, әвә,
Ԝә ԛиз р'амусанә, ԝә...
Дә зу бьдьн щьрма хԝә...

Дә зу бьдьн щьрма хԝә.
К'осә дәсте хԝә кәжанд,
Мәрьв дьк'әнийан пәй һәвдö,
Заве ч'ә'ве хԝә бжьԛанд.

Хорта драв данин сәр т'әхтә,
П'антә лехьстьн, дәркәтьн,

Деме заве гьрт р'әԝ-хәтә,
Диса щәлат әԝи шандьн.

Әԝ чунә баг'е т'орк'ьри,
Ищар дә'ԝәт ԝöр дьгәр'йа:
Баг' жь дәрва пе суре бьр'и,
Ша дьбун дәфер'а тәйр у туйа.

Баг'е дәлал дь гöлгöли,
Кöлилк теда дьмьлмьлин,
Ԛиз у хорт теда зә'ф бун,
Ԝан дьлистьн у ша дьбун.

Бук кьр говәнде сәрдә'ԝәти,
У шабашәк да сәр сери.
Шәԝеше кал жи хели һьлда,
У пенщ ԛöрьш хелиеда греда.

У к'осә бу сәр'говәнди,
Ԛиз кьрьн дест, чаԝа бәнги,
К'осә дьлист, гь дьк'әнийан,
Гьшк мәт'әл ман бо әшԛа ԝан.

Йәки шәрбәт да к'осә,
Әԝи вәхар, к'ас кәжанд,
Дәсте ԛизе ԝи ԛöр'нщанд,
Исмәк гöһе ԛизеда хԝәнд.

Дә'ԝәтвани диса к'әнйан,
Зар'а пешйа ԝи дьгьртьн,
К'осә щарна чьвт давит ԝан,
Паше бь ләз дьчу дәрва.

Баг'е т'орк'ьри wай хəмли,
Говəнд теда дьмьлмьли;
Һəwа хwəш бу, р'о дьк'əнйа,
Бь wанр'а ша бун ч'йа у банийа.

Мəме жи wӧр т'əне мəлул,
Р'уньшти бу нав дə'wəте,
Йар бир дани: аwа дəлул
Дьп'оньжи бо мӧнбəте.

*
* *

Мəме чу от'аха кал у бава,
Ле руньштибу Алп'адша,
Мəме сəламəк баве вəда
Го,—тӧ сəр сəра, һəрдӧ ч'ə'ва.

Ль wе һəбун халиче хӧрасани,
Бə'лгие qаз п'урти ль сəр дани,
Тир, кəван, дəманчə диwарава бун,
П'ие от'ахе һəбун кӧлавед рəнгхун.

Ньшкева Шəме жи һат дəрда,
Мəме Ала р'абу жь бəрда,
Паше һəрсе т'əв р'унштьн,
Пьрс дан Мəме, һəр тьшт һьштьн.

— Бежə, Мəме мьн, го Шəме,
Чьма мəлули тӧ ве дəме,
Дьбə əвине тӧ бьри,
Чьма тӧ wа дьк'əwгьри?

Мьн qизəкə дəлал дийə,
Əwə Лəт'ифə, Щндийə,
Wəрə тəр'а əм бьхазьн,
Ле занбə, хwəйе wе назьн.

Ищар Але хəбəрда,
Готна Шəме wəк'ланд,
Мəме аwа ма тьма,
Паше сəре хwə к'əжанд.

Але го,—к'ӧр'е мьни ə'зиз,
Ахьр нһа, тӧ мəлули,
Тə бук дитйə нһа, йане qиз?
Мьнр'а бежə, хwə нəqули!

Нə маqульм əз нəследа,
Ле к'ӧрмəта мьн п'ьр һəйə,
Зани хwəшьн р'оже əм теда,
Р'аст нəготьн чь к'əwщəйə.

Дəлале дьле мьни ширьн,
Де у баве хwəр'а бежə,
Дьл-һнаве мə нəкə бьрин,
Чь qəwмийə? Мəр'а бежə.

Мəме шəрм кьр, паше к'əнйа,
К'ефа де, баве һат пер'а.
Мəме ньшкева р'абу п'йа,
Wи дəст пе кьр, wа хəбəрда:

Əwи го,—Дае щан, бавo,
Əзе wəр'а бежьм р'астие,

Хәwнеда əвине əз бьрьмə,
У жь аqьл сәwс кьрьмə.

Жь шабуна Але грйа,
У зə'ф шабу дайка Шәме;
Го,—йа мьнə əва дьнйа,
Әwе мьзда сәре Мәме.

Го,—Бежə, тö бь хwәдеки,
Дьлк'әтийа тə к'öйə нһа?
Гәрәк бежи, мьн вәр'еки,
Бона əм бьшиньн хазгинйа.

Мәме шәрм кьр, бәре хwә гöһаст.
Але жи го,—бежə йа р'аст!
У əw шабу,—йа хєр əвə:
Бәсə əм бьдьн дьл у навə.

— Йа əз дьбем хатун Зинə,—
Мәме гот у к'әwгри,—
Әw ль Щзире дьминə,
Дәрде гран ле һәwри.

Дһа Мәме хwə мьфтәлə кьр,
Сöр'а дьл wи ашкәрə кьр,
Сәкьни əw, ида дәй нәкьр,
Баве жер'а wа qсə кьр;

— Мәме дәлал, бьре ширьн,
Зине жь к'и wәлатийə?
Наве баве, ә'сле wе чьйə?
К'е бинайə, к'е дит'ийə?

— Мәме мьни дәлал, де го,—
Де, баве wе һәнə гәло,
Гәло збарәтие занə,
Әва йәка к'е ә'йанə?

— Әw жь Щзира Ботанə,
Хwə жи qиза мир Зевдинə,
Хушка qәмәр мир Севдинə,
Щзиреда əw дьминə.

Бука Qәрәт'аждинə,
Дәстгьртийа ә'фат Ч'әкинə,
Хwәйе к'әхбе һешинə,
Мәзк'әне wе шан у шинə.

Але дәст да бәр анийа хwə,
Го,—Бьре баве, бьре де,
Щзира Бота зани тö
К'едәрейə лао, Мәме?

— Ширьне ә'зиз, го Шәме,—
Ина нәкə жь wе хәwне,
Әwана нете дьланə,
Тен у дьчьн мина банə.

Але у Шәме мәт'əл ман,
Хwиданәкə єар да сәр wан,
Готьн:—Зине жь вьрайə,
Qə жи нə хәwна шәвайə.

Але го,—Мәме р'абə,
Хәма нәкə, хәм храбьн,

Һәрә нава хасбаг'чә:
Хәме дьле тәе бәлабьн.

Хасбаг'чәда дә'wәтә,
Хwәщ те дәнге дәф-зо̄р'не,
Wедәрейә мәт'а тә,
Бьбһе сәwта т'о̄ло̄ме.

Шәме го,—лао, һьлдә севәке,
Дә'wатеда то̄ бьгәр'ә,
Севе бьдә әсмәрәке,
Әме wе биньн бе дә'w, шәр'ә.

— Әгәр Зине жи нибә, ко̄р'о,
Qизе бь намус гәләк һәнә.
Севәке баве wе,—Але го,
Һәма әw жи wе йа тә бә.

Дһа Мәме хәбәр нәда,
Р'абу һеди у чу дәрва:
Әw qасәке дьфькьри,
Дьл шәwьти у кәwгьри.

— Дьбә Зине һатьбә, гәло?
Ль дә'wате бә, Мәмә го.
Р'абу севәк һьлани,
Бәре хwә да хасбаг'чә, чу.

Хасбаг'чәй суркьри бу,
Бага теда п'әр'вәда бу.
Говәнд теда дьгәр'йа,
Пешда дьчу у вәгәр'йа.

Бьһарә, р'о̄жә хwәш бун,
Мәри һәвр'а го̄лаш бун.
Р'о ль әзмин дькәнйа,
Сәлам дьда дә'wатванийа.

Чу хасбаг'чә Мәме ала,
Севәкә сор дәсте wида,
Пе ша дьбу назьк Мәме,
У дьньһер'и ль говәнде.

Хwәр'а ша дьбу дайка Мәме,
Әwе дьлист, хwә дькәжанд,
Qизе щаһьл дьда шәрме,
Жь әшqе хwә дьмьлмьланд.

Дьбу п'ирqина кәч'ька,
Һәй хьрпина гизме wана:
Говәнд йәкчап дьгәр'йа,
Шабаш дькьрьн дәфчийа.

Лә'зәки шунда ль гоме,
К'осәгәлди һат дә'wате,
Кьнще лепока жи ле,
Ньшкева кәтә говәнде.

Әwи дьлист хwә ба дькьр,
Бь зор дьк'әт дәсте qиза,
К'осә дьлист бь р'о̄к у щан,
Ша дькьр мәрие wедәре т'әмам.

К'осәгәлди дәркәт чу,
Дәф у зо̄р'нә жи кәр' бун,

Qиз-буке дəнгбеж ԗабун,
Кьлам готьн, хwə дыԥун.

Qиза дьготьн, дьстьран,
У ле вəгəԗандьн кӧԗа,
Кала дьготьн "щан һа, щан„,
Хwəш те дəнге qиз у хортан.

Һа кьлама, һа дилбана,
"Һа мьн дилбана, бана, бана,
Ойо, йо, йо бана кəчьке бана,
Ойо, йо, йо бана, кəчьке бана.

Һа мьн дилбана, бана, бана,
Ойо, йо, йо бана, бане бьчук,
Ойо, йо, йо. бана, кəчьке бана.

Һа мьн дилбана, бана, бана,
Ойо, йо. йо бана, бане мəзьн,
Ойо, йо, йо бана, кəчьке бана",

Говəнд сəкьни, дəнг бьԗин,
У ԗəqасчийа һəв нһеԗин,
К'омəкə дьн ԗе вəкьр,
Дəст кьлама "һой йаре„ кьр:

"Гӧле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре.

Гӧле ԗусор жь бəлге кьнаре,
Гӧле т'ер набьм жь тə, диндаре.

Гӧле гӧлт'əпə ль гӧнде мəйə,
Щан гӧлт'əпə ль гӧнде мəйə.

Гӧле канийа мə бь лулəйə,
Əз ԗадьмусьм Гӧле бь хwəйə.

Гӧле гӧлт'əпə ль бəрда кашə,
Щане гӧлт'əпə ль бəрда кашə.

Гӧле əнт'əри бь гӧл qӧмашə,
Гӧле ԗадьмусьм гӧл бəлашə.

Гӧле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре.

Гӧле ԗусор жь бəлге кьнаре,
т'ер набьм жь тə диндаре.

Гӧле һойнар, һойнар, һойнаре,
Щане һойнар, һойнар, һойнаре„.

— Əм бьлизьн Сьло, го,—
Мəме жь щие хwə ԗанəбу,
— Чьма тӧ wай сəwдəсəри,
Дьфькьри стӧхари?

Ԗ'абə сəри нəбə харə,
Жь сурте qиза əвин дьбарə,
Əме бь һəвԗа бьлизьн,
Бьнеԗ, вьра бəдəw qизьн.

Мəме кəԗ бу у дəй нəкьр,
Сӧԗа дьла qьсə нəкьр,

Әwи сәре хwә һьлбьр'и,
Навда нибу Дилбәра wи.

Диса гьмина дәфе бу,
Говәнд һеди дьгәр'йа,
Шнгина хьшьре жьна бу,
Пешда дьчун, вәдьгәр'йан.

— Мәме, ә'зиз,—де жер'а го,
Qиз т'оп набьн иди һәрр'о,
Севе баве qизкә дәлал,
Әшqа мә тӧ нәкә бәтал.

— Тӧ дайка мьнә дәлал,
Әшqа wә набә бәтал,
Щәм тә бежьм, ахьр шәрмә,
Дьле мьн вана нә гәрмә.

Де го:
— Ах, дьле мьни кованә,
Ль мьн нәма р'ӧк у щанә,
Нета тәйә жь вьра чуйн,
Бона тӧ һәр'и щики дьн!

Мьн нәщер'бинә дае тӧ,
Кьрна мьн бра нәе сӧ,
Дьле мьн тӧ нәкә брин,
Ӧса әвин нае бьр'ин.

Де щур'әки мәт'әл ма,
Әw п'оньжи жь кӧла:
Дьл шәwти wа кәwгьри,
У чу мале р'уншьт гри.

Щарийа Мәме: Наза дәлал,
Һат у незики Мәме бу,
Чаwа бӧкӧр', һӧсӧл-щәмал,
Бь кнезайи сәрда та бу:

Го.—Мәме, мьн бьһистийә тӧ бәнгии
Бажаре мәда ида буйә дәнги,
Чьма бь де у баве хwә нази,
Жь ван qиза йәке нахwәзи?

— Йа әз дьбем ширьн Зинә,
Әw ль Щзире дьминә,
Бь хwә qиза мир Зевдинә,
Наве бре wе мир Севдинә,

Бука Qәрәт'аждинә,
Занбә вьра нинә,
Әw дәстгьртийа Ч'әкинә,
Бе wе әзи мьримә.

Назе сәри бәржер кьр,
У жь Мәме әw дуркәт,
Мәме ломәк гьшка кьр,
У фькьри дәме р'әкәт.

Дә'wәт бәла бу т'әмам,
Мәме мәлул чу wе дәме:
Але калр'а щаб һа дан,—
Тӧ qиз нәхwәст Мәме.

Але, Шәме гәләк һерс бун,
Бәр хwә дькәтьн, хwә дьп'ун,
Але го,—ле т'ӧнә бу qизәк,
Бьбжарта Мәме жь wана йәк?

* * *

Бь дьлхöри, öса Мәме,
Жь баг'е т'орк'ьри вәгәр'йа,
Лә'зәки дәрк'әт әw̦ дәште,
Нава кöлилкада хwәр'а гәр'йа.

Мәме сәр кәврәки р'уньшт,
Һәй дьфьтьли бәро-пьшт,
Әвина Зине дьк'шанд,
Пер'а дәсте хwә дьк'әжанд.

Ә'сьр бу, ә'рде хwә р'адwәст,
Р'о хар дьбу, дьчу ава,
Р'онае дьһа хатьр дьхаст,
Тә'рие дәwса we бьгьрта.

Һәw̦а хwәш бу, дьк'әнйа һешнайи,
Баки зрав wа дьлиланд,
Мәме т'ьре wедәре бехwәйи
Qәлафәте хwә дьгәр'анд.

Дһа ә'зман жоре бу т'ас,
Р'о жи иди чубу ава,
Т'әбйәт бь Мәме бу р'сас
Го,—Гежгәр'инәкә әзи теда.

Мәме го,—на, әзе һәр'ьм,
Әзе ль Зина хwә бьгәр'ьм,
Йар ширьнә, р'öк ширьнтьр,
Сәwдәсәрьм, әз бесәбьр.

Мьрьн һәмин бо гьшканә,
Днйа пева аг'ьрзәманә.
Һьнәк дьчьн, һьнәк жи тен,
Әwе тен жи ә'мре хwә дьпен.

Ах,—Мәме го,—мьн бьриндари,
Һәр'ьм нав хәриба бе ит'бари,
Де, баве хwә бьһельм сефил,
Әwана жь дәрде мьн бьбьн дил!

Ах,—әзи сәwсьм, нәзан,
Бь аqьлва хаки-хам,
Бона qизәкә-Щзире,
Ча дьqәтьм жь баве, де?

Ахьр де, бав әвина дьланә,
Әw нә мина т'ö тьштанә,
Әw жи мьнр'а р'öк у щанә,
Qимәте we п'ьр' гранә.

Ле ча т'әрка Зине бьдьм:
Һорийа дәлал, ч'ә'вбöрöбәләк,
На, әз т'әрка әwе надьм,
Же кьз дькьм гәлә-гәләк.

— Әвина we п'әр'ьтандьм,
Деме гöлин шәwтандьм:
Ах,—р'әбе мьн, т'ö һадри,
Әв агьрә сәр мьнда бари!

— На, әзе һәр'ьм Щзире,
Зина дәлал хwәр'а биньм,

Ле де, баве накьм кәдәре,
Әз ль Щзире qә наминьм,

Ль әзмин стәйрк дьч'русин,
Мәме жь щие хwә р'абу п'йа:
Әw чу мале wай дәмьни,
Бе Дәнг у кьс кәтә нав щийа.

* * *

Сбә бу, тә'ве зәрqанд,
П'әнщәрер'а авит һӧндӧр,
Сурте Мәме wе шәwтанд.
Жь хәwа һнгоре әw р'акьр.

Мәме р'абу жь нав щийа,
Әwи гази щарие кьр,
Щарие ав ани у сәр п'йа,
Ль дәсте Мәме Ала кьр.

Дьле щарие тәфәкурда,
Хәмәкә гран ле сеwри,
— Qе Мәме һәр'ә р'екә дурда,—
Әwе дьгот, дькәwгри.

Мәме чу т'әwла баве,
Ль хӧлам кьр сәламә,
Хӧлам бәр Мәме сәкни,
Сәлам вәгьрт, дәст һьлани.

— Хорте дәлал, әмәкдаро,
Һәспәки бьбжер,—Мәме го,—

Һәспе кьк'ел, е ә'рәби,
Ча тәйрәдә бьфр'ә wәки.

Сәри кәжанд хӧлам Әсо,
Дәст да сәр дьл, Мәмер'а го,—
Дһа р'ьнд дьбә, һәма тӧ
Һәспәки бьбжери бь хwә.

Мәме бь хwә кәт нав һәспа,
Дәсте хwә да сәр пьшта wана,
Пьшта һәспәки нәтәwйа,
Дьле Мәме хwәш һат йәк щар.

Мәме ль wе дьлша ма,
Бона һәспе т'әми да.
Го,—ви һәспи р'ьнд хwәйкә,
Wи т'имаркә, хӧрт бькә.

Хӧлам го.—сәр сери, сәр ч'ә'ва,
У синге һәспе wи мьздьда.
Мәме жи зу дәркәт дәрва,
Әw чу бәр бь хана һоста.

Мәме бәре чу ба тәрзи,
Кьнще баш да друтне,
Паше чу әw щәм qалт'ахчи,
Зине qаш да чекьрне.

Паше чу щәм һостае зивкьр,
Т'әмийа злфәqарәке лекьр,
Бь qаше р'ьнд, бь хаскәвра,
Зивкьр чекьр злфәqарәк.

* * *

Р'ожәкә гӧлане хԝәш бу,
Гӧла бһаре сор вәдьбу,
Р'оа гәщ ль ә'змин дьк'әнйа,
Зәви бь щот р'адкьрьн гӧндийа.

Мәме дькьр т'вдарәк'е чуйине,
Бо т'әрк'әсәлати дьнебуне,
Бо ԝе йәке готнә Але,
Әԝ к'әтә бә'ра хйале.

Дәрһәԛ ԝе йәке Шәме жи бьһист,
Тамаре ч'ә'ве ԝе дьлист:
Әԝ хәрԛи, ль ә'рде к'әт,
Хун ль бәр к'шйа у бу хәт.

Бьнәлийа бу һеԝрзә у һәԝар,
Йа ӧса кәси нәди бу т'ӧщар,
Щмаә'та бажер мабу шашмайи,
Дьготьн,—әв чь ԛәԝмийә, Але ԝәй!

Һьнәка дьготьн,—Мәме бәнгийә,
Әԝи ԛиза дәрәкә дитийә.
Е дьн дьготьн,—жь баве чуйә,
Гӧр'а ԝи накә, жь р'е дәрк'этийә.

Сбәтре Мәме чу т'әԝле,
Һәспе хԝә дәрхьст, бьр т'әԝле,
Наве һәспе хԝә ԝи дани Бор,
Зин у зинданг лекьрьн дьлхор.

Мәме гази кьр, хӧлам һат'ьн бәр,
Го,—Боре мьни дәлал дәрхьн дәр,
Һәта бал Зине әзе бькьм сәфәр,
Чька к'ижан р'е һәрьм, чь тәһәр?

Хӧлама Бор дәрхьстьн дәрва,
Ле бь дьләки хәдар дһа:
Мәме ә'нийа Боре хԝә р'амуса,
Сйар бу, кӧ һәр'ә Щзира бота.

Мәме жь мале сйар бу,
Бь пьзмам хзмәтк'ар бу.
Шәме, Але тәнгәзар бун,
Мәрьв дьгот гӧре һарбун.

Алп'аша ч'ә'ва һьлтинә,
Әԝ Мәме хԝә жор дьбинә,
Һесра гӧл-гӧл дьбаринә,
Сәр демада р'адԝәщинә.

Го,—Мәме мьни кӧр'инә,
Аԛьл серида т'ӧнинә,
Әԝе һәр'ә, вьр наминә,
Бажаре бо к'е бьминә?

Дйа Мәме гот:
— Мьн дәрк'этийә ә'ԝрәки хежә,
Баране, зипке т'әв дьр'ежә.
Боре Мәме ԝе һур бьмәшә.
Бәнгзе ԝи жи ԛәй нә хԝәшә.

Ах! мьн бе хwəйе, бе хöдане,
К'е əз wа кърьм р'ожа һане.
Wəй мьн сефиле, сəргəдане!
Чьма дəре мьн те дадане?

Ах! Мьн нəдитие, нəбинае,
Бра бьт'əqə дьле дае,
Шəме нəминə р'у днйае,
Бəлки хлазбə ве qəдае!

Дьло, qöрба, дə бьлубинə,
Мəме хwə ида набини,
Тö кöл у дəрда бьсеwринə,
Агър сəр мьнда те бини.

Де гəм гърт, сəкни бəр зин,
Ч'əвада һеср, бе qалмəqин,
Жь Мəме хwə кърə р'əща,
Го,—бьдə хатре пьзмама,

— Нəчə тö, мə нəкə сефил,
Мəр'а ə'т'бə у wе чебə qил;
Сəбра тə һəбə, нəчə дəме,
Мəр'а ченəкə кöл у хəме.

— Ах! дайка мьнə кəлал,
Һьнəк кöсне һорийа ль бал,
Һəма исал, сəрə сале,
Əзе wа зу бемə мале.

Мəме де гърт у р'амуса,
Де г'оньжи, паше кəжйа!

Öса жи Але т'əмам пева,
Дьлəрзин р'öк у щанва.

Мəме һəма щи бь щи,
Ль Боре хwə хöрьщи,
Сəр сурер'а Бор фр'ийа,
Чу сəкьни сəр се р'йа.

К'ЛАМА ЧАРА

Р'оже хwəш бун, кəйаме гöлане,
Хwəш дьһат бина гöл у гһйа,
Бəлгед хашхаш мина хуне,
Сор дькьрьн ль ч'йа у банийа.

Əw р'ож-р'ожа дьл хатра,
Мийасəр бу ль Мəме Ала,
Дьл дьшəwтин, дькəwгърин,
Жь ч'ар у мьк'ан һатбун бьр'ин.

Чəнд пьзмама да пəй Мəме
Мəме сəкьни, əwан жи пер'а,
Ле wа мткəйр ма Мəме
Ньзан бу һəр'ə к'ижан р'ер'а.

Мəме го һəспе хwə,—Борə,
— Боро, Боре мьни жарə,
Йа дьле мьн бькə щəбарə,
Р'йа Щзиреда һəр'ə харə.

Боро, Боре мьни дəлалə,
Тə ль г'есире хəт у халə,

Тӧ р̓йа Щзира мьн бьбинә,
Теда ԛьлбә, хԝә нәһевшинә.

Бор го:
— Тӧ бьдә мьн пъ̓р зәнгӧйанә,
У нәкә тӧ хьйаланә,
Р̓йа Щзире йа сьсйанә,
Әме дербазбьн чьл-ч̓йанә.

Мәме мьн тӧ лайиԛ кӧр̓и,
У бь һерс мьн дьхӧр̓и,
Ԛәйда льнге мьн бьр̓и.

Хәбәрдан һәвр̓а пьзмама,
Даԝьд чаԝиш готә ԝана,
— Мәме дьчә бо әвина хԝә,
Мә кӧлфәт һьштийә, әм дьчьн кӧ?

Мәме нһер̓и, әещзьн пьзмам,
Го,—әмәке ԝә ль мьн кәрам,
Һун вәгәрьн мале хԝә т̓әмам.

Мәме нвиси бу каг̓әзда,
— Баво, нәки гӧне пьзмама,
Изна ԝана һәма мьн да,
Ләма пашда вәгәр̓йан.

* * *

Мәме дьчә, ԛалә-балә,
Мәрәме кьзкьрне балә,
Бори бьнда һур дьмәшә,
Р̓ож бһарә, гәрмә, хԝәшә.

Әшԛа йаре әԝ дьбьр,
Ч̓йа банийар̓а ԛал дькьр,
У бона йаре әԝи сәрхԝәш,
Дьһьшт зәви, шовед р̓әш.

Р̓ева де у бав кәтьн бире,
Го,—чь бькьм р̓аԝе, ве т̓вдире?
Де у баве мьн ман дьлхәдар,
Ч̓әве Мәмер̓а һеср һатьн хар.

Мәша Бор жи ԝа сәкьни,
Мәме Ала һеди дажот.
Сәре Бор мьзда, кьр дьлмьни,
Кӧла Зине әԝ р̓ӧкба дьсот.

Дьһат гӧшина ава канийа,
Дурба чәнг дькьрьн гакувийа,
Хԝәш дьһат бина гӧл у г̓һйа,
Дәнге бьлнд: тәйр у туйа.

Бор кәвәки дькӧлийа,
Мәме ле нһер̓и тьма ма.
Һәма ль сәр ԝе кание
Зу пәйа бу әԝ ль ԝе.

Мәме жь бор дьһатә харә,
Нһер̓и Бор храбкалә,
Жь щева дәрхьст дәзмалә,
Ԛәйда льнге ԝи дьхарә,
Хԝәст гредә әԝ йәкщарә.

П̓ъшке Мәме дьһат харә,
Әwи к̓шанд злфәqар̓ә,
Qәйд-чидар хлаз кьр йәк щарә,
Пәй wер̓а Бор бу сефил-жарә.

Мәме фькьри у дьлшкәсти
Го,—мьн сефили, стӧшкәсти,
Qәйда льнге Бор гһандийә һәсти,
Гәло щзир ма ль к̓ижан дәсти?

Хуна сор жь льнге Бор дьһат.
Мәме пе дәзмале греда,
Льнге һәспе бубун бәрбат,
Мәме ч̓ә’ве wи р̓амуса.

Сәр кание ищар Мәме
Нан, гошт дәрхьст wе дәме,
Хар у вәхар. эхьст ә’ба,
Qап̓ут авит сәр хwә, р̓аза.

Хәwнеда Бор һат бәр ч̓әва:
Дьл дьшәwти бо брине wи
Бор бь әшq пер̓а хәбәрда,
Мәме ша бу wир̓а к̓елми.

Мәме бор р̓акьр, хәбәрдан,
Бор го,—Мьн авдә сәләфе каниан̓ә,
У т̓имаркә бь мәнәсанә,
Тә бьбьм Щзира-Ботанә.

Эп̓ещә wәхт Мәме р̓аза,
Паше к̓ьшйар бу у р̓абу,

Чу лә’зәки хwәр̓а гәр̓йа,
Wи Бор ани, зин лекьр зу.

— Ах! шәрм мьнр̓а, го, Мәме Ала,
Сәwдасәр бумә әз нһа,
Р̓е у мә’ни жи мьн ӧнда кьрьнә,
Знщира льнге Бор харнә!

Мәме дьлхор ль Бор сйар бу,
Әw сефил у сәргәдан бу,
Щзира Бота һәла дурә,
Р̓асти wи тен гәлие к̓урә.

Ә’срәкә тәнг бу, дьбу эвар,
Мәме нәди щи у ст̓ар,
Wи Бор дажот һәр али,
Гһишт бәстәкә хьр̓ә-хали.

Бәстер̓а авәк̓ә нәрм дьк̓шйа,
Мәме бәр щәwа авер̓а чу,
Мәлули бь авер̓а хәбәрда,
Һәй ль Бор дьхьст йәк-дӧ зәнгу.

Мәме дьстре:
— „Һәре аве, бәле аве,
Дьхӧлхӧли ль ве дәлаве.
Чьма пеле тә тен һеди?
Дьбә һесрьн: е хер нәди?

П̓ърьн иро дәрде мьн.
Ле грие тә чьр̓а те?
Һесре мьн жи бь тәр̓а тен,
Wе т̓әв тә бьн, qә нәбе.

Баве зә'фтьр, к'ӧба де,
Нагһижә диса йаре,
Йар кӧ һәйә р'ӧкә-щан,
Әвә тәр'а дьбем т'әмам.

На, на, аве ава, зәлал,
Дьнһер'и, әзьм хәдар,
Бежә денга мьнә к'әлал,
Ԝан бир накьм әз т'ӧщар".

Мәме диса Бор ләз дажот,
Хәбәрдьда, хԝәр'а дьгот:
— Мьн сефили, сәргәдани,
Гәло щзир ма ль к'и али?

Тә дьго Бори гӧһдар бу,
Дьлшәԝти, тә дьго һар бу,
Мәме Ала ԝи һьлани,
У дьзгин дест дәрани.

Мәмейи сйар, Бор зу дьч'у,
Бу р'онайи, һивә р'он бу,
П'әнще һиве, шәԝԛа ԝе
Шабун кьрә дьле Мәме.

Бор ньшкева ԝа сьл бу,
Әԝ жь щие хԝә зу ԛьл бу,
Дурба мина щотә лампа,
Дьч'русин ч'ә'ве гӧра.

Гӧре бьр'чи данә пәй Бор,
Хԝә авитне дор бь дор,

Мәме жь Бор пәйа бу,
Злфәԛар ԝи к'шанд зу.

Мәме бь һерс, бь кован,
К'шанд шрфа злфәԛар,
Зьке йәки ԛәлшанд,
Ед майинр'а кьр фтар.

Гӧр ль ә'рде к'әт у ма,
У ед майин т'опи сәр бун,
Гоште һәвал харьн ԝана,
Мәме диса ль Бор сйар бу.

* * *

Р'о бльнд бу, тә'в зәрԛи,
Ль ч'йа у бәста т'фԛи,
Дьбу чнгина гак'увийа,
Ԝанр'а дьһат әшԛа мәрийа.

Мәме нһер'и, т'ӧ кәс нәди,
Го,—чь бәр'икә хьр'ә-хали,
Нә щотәкә, нә щотк'ари:
Мьн же бкьра пьрс-пьрсийари.
Чька Щзир ма ль к'и али?

Дәрәнг бу дһа, эвар бу,
Р'о һеди-һеди дьһатә харе,
Мәме диса дур нһер'и,
У кур у дур әԝ фькьри.

Го,—чь ә’зманәки ћешинә,
Е дьле wан әшqр'а шанә-шинә;
Ах! чь бәстәкә хали-п'ушә,
Дьхӧенә ћәр дәштәкә т'ушә!

— Әз к'ӧда дьчьм, у к'и али?
Wәрә бьнћер' мьн ви ҝали.
Дәме бумә сәwдасәри,
Гәрәк әз дәрем бьн ви бари.

— На, Мәме го,—qә набә,
Бра мәрьв т'ьме мербә,
Бра р'ожәке ль дьне бә,
Аг'рие wе меване qәбребә.

Мәме дьгот у дьбланд,
Пер'а сәре хwә дьҝәжанд,
Бор да ћәрвазәки, чу,
Алие дьнр'а бәржер бу.

Әw гћиштьн щотк'арәки.
Мәме ле кьр сәламә,
Р'енщбәр бь дьлбари.
Го,—ә’лекьм сәламә.

— Щотк'арийо, бәнгзе тә е херейә,
Т'ӧ бь wики ћәq хwәдейә,
Бежә, әв щоте к'и wәлатийә,
Wәки тә wа ҝәwасә лейә?

Бре ә’зиз мьнр'а р'астие т'ӧ бежә,
Дьле мьн нәкә хшуш у хежә,

Готне т'ӧ бькә дьлмьни,
Дә зу бежә бе чәтни.

— Наве тә хер, щотк'ари го,
— Мәме Ала.—Мәме щаб да,—
К'әрәмкә т'ӧ, пәйабә, бо
Ҥан бьхӧи, ћесаби вра.

Мәме жь ћәспе пәйа бу,
Щотк'ари жи ћәсп бьр тәwланд,
Паше бәр бь хӧрща нан чу,
Меван әw йәк п'ьр' шекранд.

Щотк'ари го,—Мәме Ала
Т'ӧ сәр ч'ә’ве мьнр'а ћати.
Ле шәрм бра т'ӧнәбә тәр'а,
К'ӧда дьчи, жь к'и wәлати?

— Әз жь бажаре Мӧг'рӧбемә,
Т'әрк'әсәлати дьне бумә,
Бо бьнћер'ьм, qә чь ћәйә,
К'и к'әсибә, к'и дәwләтийә?

Мәме у р'енщбәр р'уньштьн,
Wана бь ћәвр'а нан харьн,
Ищар Мәме пьрс дьда,—
Qә чь ћәйә, бежә ща?

Р'енщбәр лоqе хwә даqӧртанд,
Т'тун дәрхьст, щг'арә к'шанд,
Пашда вәк'шийа у кәнйа,
У дәст пе кьр, хәбәрда.

— Бажаре мə Щзира Ботанə,
Щотк'ари нишанда пе т'лйанə,—
Əԝ мəзк'əне бəдəԝ-р'ьнданə,
Щие аг'а, ə'гита, р'енщбəранə.

Сəрк'аре бажер Мир Севдинə,
Хушкəкə ԝи һəйə, наве ԝе Зинə,
Əԝ хԝəйе к'əхбе-һешинə,
Дестда Щзир ԛул дьминə.

Əз бь хԝə щотк'арие ԝимə,
Бал ԝи хайин Бəк'о дьминə,
Əԝ ԝəзирə, ле дəрəԝинə,
Бьн баре кəсида наминə,

Бажарда һəнə мəрьве ə'фат,
Ԛəрəт'аждинə, бре хԝəва,
Кӧр'е пиренə, ə'фат дӧԛат,
Т'ьме ль шəр'аньн əԝана.

— Ле идара ԝə чаԝанə,
Җийин у кале ԝə,—Мəме го,—
Һун т'ерьн, чь калиданə,
Идара ԝə дьбə, гəло?

— Һьнəк жь мə к'очəрьн,
Һьнəк жь мə бəглəрьн,
Ԝанр'а əм дькьн хӧламтие,
Ԝе чьбə кале мə ԛултие.

Хԝəли йа аг'а, бəглəранə,
К'ара гӧмрəк жи йа ԝанə,

Ə'мр, һəбун дəст ԝанданə,
Əԝ ль мə дькьн фəрманəнə.

Əм жи ӧса нава ԝанда
Бь щур'əки дьжин хԝəр'а;
Хԝəде нвисйə ə'нийа мəда,
Əм ԝа дьжин р'ож пəй р'ожа.

— Ле хəрще ԝə к'и дьстинə?
К'и к'орлхие дьдьн ԝə?
— Əм хəрщ дьдьн аг'а-бəг'а:
Зӧлмк'аред алевийа.

Глие башԛə əз ньзаньм,
Сəрк'аред мə мирьн, заньм,
Əԝ т'оп дькьн хəрщ-хəр'аща,
Р'е т'вдире дькьн мəр'а.

Мəме дəст бьр хӧрщине,
Дəрхьст кӧлмəк зер'е зəр,
Да щотк'ари бь дьл у щəгəр,
Дһа нəгот т'ӧ хəбəр.

Р'ое хԝə гһанд п'əр'е дьне,
П'əнще ԝе һəрваз п'əр'вəдан,
Щотк'ари нишанда р'е,
Мəме чу алие Щзире.

* * *

Бəре Бор кəт Щзира Бота,
Əԝи дьлист бь ə'ԝрар'а,
Ч'йа, банийар'а, дəштар'а дьчу,
Дьмəшйа у ԛьл дьбу.

Мәме нһери weда те
Нечирванәк, һәспе wи ше,
Дабу wи пәй хәзаләке,
У нәдьгьрт ль дәште.

Мәме Ала нәмәрди кьр,
Сйари да сәр нечире,
Нечир ани у weда бьр,
Да бәр нечирван: кьнзуре.

Wи бьр кьнзура Qәрәт'аждин,
Мере Щзире: Ә'фате дин,
Qәрәт'аждин го,—Ахьр чьр'а
Нечира мьн тә да бәр ръма?

Т'аждин у Мәме шәркьрьн,
Һәвдӧ гьртьн, анин-бьрьн,
Мина деwа ль һәв дьдан,
Һәв дьгьртьн у бәрдьдан.

Сәкьнин, паше у һәв һатьн,
Т'аждин го,—Тӧ кии, жь кӧ һати?
Мәме щаб да,—әз хәрибие тем,
Әз йа р'астие тәр'а дьбем.
Бәшәрхwәш бу Qәрәт'аждин,
Һәвр'а бунә дәстәбрак.

Мәме жи дьлбар бу йәqин,
Жь хwәр'а хәбәрдан гәләк,
Тә дьго әйни бре һәвьн,
Хун qнетва жь һәвьн.

Мәме—го,—Бре мьн Qәрәт'аждин,
Зани, әз кӧр'е Алп'ашамә,
Бажаре мьн Мӧгӧрзәминә,
Һьм жи дьбен Мӧгрӧб: шанә-шинә.

— Дәстәбракьн нһа әм,
Гәрәк бежьн әм һәрдәм.
Глие мә йәкә Мәме бра,
Хуна мә йәкә, тӧ мьнр'а чра.

Әвине тӧ бри,—Т'аждин го,—
Дьбә дьгәри тӧ ль кӧлфәта?
Бей пьзмама жи һати вьра,
Бәнгзә тәр'а дьхӧенә һәма.

— Бәле, бра, әз бәнгимә,
Дьлкәтийа мьн Зин Хатунә,
Хәwна шәвада мьн дийә,
Qизәкә щаһьл, ләтифә щндийә.

Qәрәт'аждин мәт'әл майә,
Го,—әва йәка жь хwәдейә,
Кӧ тә хәwнеда дийә,
Бь дьл у әшq кәбандийә.

Бука мьнә хатун Зинә,
Бь хwә жи дәргстийа Ч'әкинә,
Әw qиза Мир Зевдинә
Хwәйа кәхбе һешинә.

Нһа әм дәстәбранә,
Әва һан Щзира Ботанә,

Тӧ зу бькә, һәрә мале,
Хwәде кәримә, нәкә хьйале.

Wәхта кӧ гһишти бажер,
Тӧ ве р̓еда һәрә бәржер,
У бьпьрсә мала П̓әрие,
Әwе тә қәбулкә мина де.

Мәме хатр жь Т̓аждин хwәст,
У Боре хwә да бәр зәнгӧйа:
Wан дьпиван р̓аст у бәст,
Мәме дьнһер̓и һәр алийа.

Мәме ша бу, һәй Бор дажот,
Пер̓а дьстра, клам дьгот:
Дәрһәq йаре, „Йар шәмаме",
Зин хатуне, щан домаме.

Мәме дьгот:
„Йар шәмаме, шәмаме,
Йар шәмаме, әм щотьн,
Гәwре, р̓ьнде әм щотьн,
Дәрде йара әм сотьн.

Йар Шәмаме әм дӧдӧнә,
Гәwре, р̓ьнде, әм дӧдӧнә,
Баг̓ у бостан һӧрменә,
Қәwаса йара әм тенә.

Йар Шәмаме әм щотьн,
Гәwре, р̓ьнде, әм щотьн,

Баг̓ у бостан кьнарьн,
Дәрде йартие әм дьжарьн".

Һәма незики Щзире,
Каник һәбу: ль дәве р̓е,
Жь хwәр̓а һеса, жьнәке
Бәрави дькьр ль wедәре.

Йа сәкьни бу сәр кание,
Хушка Бәкое Әʼwана,
Р̓әмлдар бу, наве wе Зине,
Хwәр̓а дькьр wе мәкрана.

Хушка Бәко һьри дьшушт,
Мәме ажот, пер̓а гһишт,
Сәламәк да Зине әwи,
Р̓аст кьр әwе пьшта хwә жь щи.

Зине вәгьртийә сәламә,
Го,—Һәй әлекьм сәламә,
Тә wа херә бе қайамә?
Заньм р̓еwие мьн нәй хамә.

Зине қәвәки хwә қәжанд,
У Мәмер̓а исмәк хwәнд,
Бо дьле wи бькьрә,
Ашкәрәкә тәмам сӧр̓е,

Го,—Тӧ, Мәме, Мәме Ала,
Жь Мӧг̓рӧбе һати вьра,
Бона йаре, әвина дьла,
Огьр гоτи ве р̓йа тәр̓а.

— Tӧ чаwa зани кӧлфəте?
Əз ḣатмə жь Мӧгрӧбе,
Wəки əз кӧре Аламə.
Ḣатмə вьра бе кəйамə.

— Əз рьнд заньм, тӧ Мəмейи,
Тӧ жь qəбила Алани,
Щербанди, тӧ нəй хами,
Əв чьл рожə, сəре рйани.

Нахwəзи бьбини мəрийани,
Ḣати тӧ бо ван ч̧əвани,
Бона хатре ван т'лйани,
Бона хатре ван бӧрӧйани,
Дьминə бьди рӧк у щани.

Мəме аwа мəт'əл ма,
— Мьн чь ани сəре хwə ща?
Гəло т'ӧнə бу йəкə wa?
Бо мьн хwəр'а банийа?

Мəме рӧква кур кəлжи,
Дьле wида кӧл бун т'жи,
— Чьма жь де, баве qəтйам,
Мьн əw кӧштьнə рӧкка т'əмам?

Паше Мəме кəнийа го,—
Wəки йа раст тӧ Зинейи,
К'а амəнəте мьн? Иро
Нишандə, əгəр сəр растиейи.

Зине вьрда хwə qəт'ланд,
У ḣриа хwə wеда рəшанд:

Дьзгина Бор гьрт, тəв ḣəв бу.
Ле шəwши, пешда чу.

— Нишан гӧстилка кəсьн бу,
Тə да мьн Мӧгрӧбеда,
Т'лийа мьнда, ḣивийа тə бум,
Мьн т'лийи хwə дəрхьст, бона
Бира мьн бейи, ширне дьла.

Ищар тӧ wəрə жь бəхтра
Гӧстилк кəтə кание, аwа
Мьн ньзан бу чь бькьра,
Ле гəрйам, нəди мьн дḣа.

Зине дьле хwəда гот:
— Ах! мьн чьма гӧстилк нани,
Бəр ви дьлсахи данани?
Зине тə дьго wа тəвзи,
Бь qлафəтва дьлəрзи.

Мəме кур-дур фькьри:
— Əв Зина мьнə дəлал нинə,
Зина мьнə дьлкəти
Ч̧əвəрəшьн, демqəрqашə.

Əва ḣана рəш qəмəрə,
Qə нə рьндə, пози бəрə,
Ч̧əве шашьн, бəжнə харə,
Дьхапинə əw дӧбарə.

Мəме аwа кəwгри,
Ḣьнəк мəбу бьгри,

Дзгин дэсте Зине дэрхьст,
Го,—Вэгэр'ьм, э'нийа хwэхьст.

Мэме го,—Тэ мьн qал у qинэ,
Заньм, тӧ нини хатун Зинэ,
Бьһел һэр'ьм йэке жь ван р'йа,
Бра нэбинэ кэс мьн ван щийа.

Хушка Бэк'о р'аст го,
— Р'аст жи эз нэ хатун Зиньм,
Дьлк'этийа тэ э'йни ниньм,
Ле мьн бьбэ бь дьлбари,
Зинер'a эзе бьбьм щари.

Мэме һьнэки фькьри,
У ль Боре хwэ нһер'и,
Го,—Qэмэре бра, брабэ,
Әзе тэ бьбьм, һэма шабэ.

Зине жи шабу дһа,
Wе дьзгина Бор бэрда,
Мэме чу бэр дэре Т'аждин
У ль wедэре сэкьнин.

Жь гьмэ-гьма льнге Бор,
Жьна Т'аждин зу пе һэсйа,
Чаwиш, П'эри т'эвһэв бь дор,
Лэзандьн у чунэ дэрва.

Мэме жь П'эрие пьрсийэ,
— Гэло, эв мала к'ейэ?

го,—Әв мала Qэрэт'аждинэ,
Льнга дэрхэ жь зэнгӧйанэ.

Мэме жь һэспе пэйа бу,
Боре wи к'шандьн т'эwле,
П'эрийэ маqул, кнезайи бу,
У дьлбар бу, мэме ша бу.

П'эрие Мэме бьр оде,
Дан һэвдӧ wана сэлам,
У пеш һэв р'уньштьн жоре,
Бь хэрибдости хэбэрдан.

— Наве тэ, бь хер?—П'эрие го,—
Тӧ жь к'ӧ тейи wа иро?
Жь к'и wэлати, незик-дур,
Тӧ гурании, йан к'элһур?

— Нэ гуранимэ, нэ к'элһур,
Жь qэбила Ала мэ,
Әз һатьмэ жь щие дур,
Бь хwэ кӧр'е Алп'ашамэ.

Мьн р'ева д'ит неч'ирванэк,
Әм һэвр'а бун дэстэбрак,
Т'эгмин дькьм, мере тэйэ,
Тэ һэсаб дькьм бука хwэйэ.

П'эри бь к'эн мьфтэлэ бу,
Гӧла э'нийа wе wа вэбу:
— Т'аждин бьре тэйэ нһа,
Әз жи хушка тэмэ дһа.

Мәме го.—Хушка мьнә аг'рәтейи.
П'әрие го,—Бьре мьни аг'рәтейи.
Бь һәвр'а ԝа бун хушк у бра,
П'әрийа кнез у Мәме Ала.

П'әрие р'абу шурәк ани,
У бәр Мәме әԝе дани,
Пе шур т'ьли бьр'ин ԝана,
Хуна һәв вәхарьн бь мәк'рана.

П'әрие шанд, бәрхәк ани,
Нан у ԛәли Мәмер'а дани;
Ԝана дьхарьн, хәбәр дьдан,
Һәв ша дьбун бь р'ӧк у щан.

П'әрие чаԝиша кьрә ԛир'ин,
Чаԝиш зу һатьн бәрәв бун,
Дәсте хԝә дан бәр синге хԝә,
У бәр п'әрие әԝана та бун.

П'әри го,—гәли чаԝиша,
Һәр'ьн бал мира, мир Севдинр'а
Бежьн, меван һатийә, бра,
Нәсәкьньн у бен вьра.

Һәр чаԝишәк чу диԝане,
Го,—П'әрие готйә аг'ае бенә мале,
Меванәк һатийә мина шәмале,
Бәк'о авӧр'ие туж дане.

Т'жи бу диԝана мир Севдин,
Дардакьри бун дәманчә, шур

Чаԝиш дьда пе к'асе һешин,
Ԛаԝа щьзаре лапә мәшур.

Бәк'о һерс бу, к'еләк хар кьр,
Ԝи сӧр'а хԝә ә'йан нәкьр,
Го,—чаԝиш, аг'а ль неч'иренә,
Гәрәк бал П'әрие әԝ нәминә.

Чаԝиш Бадин ч'әнг вәгәр'йа,
Г'ли гиһанд П'әрие дһа
Ԝе го,—Беже Т'аждин, бра
Һәсәкьнә, зу бе вьр'а.

Бь ԝе ԛьч'е вәгәр'йа Бадин,
Хәбәр гиһанд Ԛәрәт'аждин
Т'аждин брава һатьнә мале,
Сәлам данә Мәме Але.

Чаԝа ԛанун ә'дәте дне,
Мәме жь щие хԝә р'абу п'е,
Сәлама һәрсе бра вәгьрт,
Ле һебәте һәма пе гьрт.

Дәстәбрака п'ьр' хәбәрдан,
Гәләки фьрә бу бина ԝан,
Готьн глие кәвн у р'ӧже,
Дәрһәԛа шәр'а, дә'ԝ у дозе.

Паше Мәме. р'абу, р'аза:
Ӧса жи һәрсе бра
Жь оде дәрк'әтьн дәрва,
Әԝан к'ом бун у хәбәрдан.

— Һатьна Мәме вьра, иро
Бона Зинейә, — Т'аждин го,
Ч'әко сәре хԝә бәржер кьр,
Тә дьго йәки авәк лекьр.

П'әрие го, — һәмин һун дәстәбракьн,
Зине чь йа Ч'әко, чь йа Мәме.
Дьбә һун дьле хәлԛе хԝә шакьн?
Мәме стӧхаркьн һун ве дәме.

Т'аждин го, — Р'аст дьбежә П'әри,
Әм сӧр'а Мәме бькьн си.
Ч'әко го, — Р'аст дьбежә П'әри,
Бьԛәдиньн әм йа дьле ԝи.

* * *

Зине бһист хортәк һатийә,
Әԝ меване Ԛәрәт'аждинә,
У льнге ԝе ԛә ә'рд нәгьрт,
— Дьбә Мәмебә? у ч'ә'ве хԝә гьрт.

Дьле ԝе авит у т'әв-һәв бу,
Жь шабуна щие хԝә р'абу.
Әԝе зу кьр сәр чаԝише хԝә,
Го, — һәр'ә мала Т'аждин тӧ.

Бьнһер', чька әԝ чь хортә
Һатийә меване Ԛәрәт'аждин,
Дор ԝи т'ӧнә хәләп'орт'ә,
Гәло нәдийә Мӧгӧрзәмин?

Чаԝиш вәгәр'йа бал хатуне,
Ќәта чока т'әмәнә кьр,
Ԝи пьрсйар кьр жь хатуне,
П'әрие чаԝишр'а шьровәкьр:

— Меване мьн хортәки чейә,
Бь хԝә жи жь Мӧгрӧбейә,
Һәма жь ԛәбила Алайә,
Ә'ини әԝ кӧр'е Алп'ашайә.

Чаԝиш ԛьч'е вәгәр'йа,
Хԝә бь Зинер'а гиһанд,
Ле ша дьбу әԝ ӧса,
Кӧ борще хԝә дьԛәданд.

— Зина дәлал әз ќәйран,
П'әрие р'асти мьнр'а го:
Е кӧ һатийә бал ԝе меван,
Ч'райә һәма тә дьго.

Го, — Меване мьн хортәки чейә,
Бь хԝә жь Мӧгрӧбейә,
Һәма жь ԛәбила Алайә,
Ә'йни әԝ кӧр'е Алп'ашайә.

Зине дәст-дәст дьфә'минә,
Ә'нийа чаԝиш р'адмусинә;
Чаԝиш р'әԝаке дьстинә,
Бәрбь мале дьләзинә.

Зине рӧќба т'әмам щан бу,
Дәркәт дәрва мезә кьр:

Сәр qәсьре чар мәри һәбун,
Жь wан тәне йәк нас нәкьр.

Кьшьк дьлистьн әwан,
Йәк Т'аждин бу, йәк Ә'фан,
У дәwсгьртие Зине: Ч'әкан,
Е чара жи Мәме Алан.

— Әве һана һәрсе бьранә,
Зине ша бу, жь хwәр'а го,—
Е чара жи Мәме Аланә.
Ль мьн т'фьqийә ә'йни иро.

Зине нһер'и, баwәр нәкьр,
Го,—На әw Ч'әкане Т'аждинә,
Ә'фанә, һәма һәрсе бьранә,
Е навда жи Мәме мьни Аланә.

Зине дьлша кьламәк гот,
Дьл у һьнав пер'а сот,
Го,—һәрсе һалал бранә,
Навда Мәме Аланә.

Әw ширне дьланә,
Әw р'онайа ван ч'әванә,
Әw т'фьqийә ван дәранә,
Бо ван т'лиана, ван гöлйанә.

Мәме бһист Зине чь го,
Зине нас кьр, р'оже нивро,
Дьл авит әwи хwә шаш кьр,
Жь шәрма бра дәй нәкьр.

Зине хwә нишани Мәме да, чу,
Сбәтре зу жь щие хwә р'абу,
Хwә хәмланд, сфрә һлани,
Гази щарийа кьр, ед сәр хани.

Зине у щари һәвр'а дьчун,
Бәр дәре Т'аждинр'а дәрбаз бун,
Дьчун сәр канийа зәмәле,
Һәй днһер'ин алие мале.

Мәме дурва qиз дитьн, го,
— Зине, дьчи, qизава кöбари,
Жь ч'әва кьле сбкан дьбари,
Ч'әвки мьн ма, е дьн бу тари.

Бьра готна Мәме бһистн,
Бо хәрибийа wи дәй нәкьрьн,
Диса wана кьшьк листьн,
Wан дәст, йәк дәст жь һәв бърьн.

Мәме го,—Гәли брано,
Т'әwәqә дькьм бь р'öк у щан,
Бе дьлбьрин, кöлано,
Изне бьдьн мьн т'әмам...

Т'аждин кәнийа бьн сьмела.
Һәрдö бра жи пер'а.
Әwи го,—Мәме, бежә,
Дәрд у кöла бьр'ежә.

Һәвәки шәрм кьр аwа Мәме,
Глие хwә нәго wе дәме,

Т'аждин брар'а го ашкәра,
Бо Зине бьбинә бе фтйа.

Го:
— Әм бьдьн изна Мәме.
Бра әw Зине бьбинә...
Бра нәк'әвә ԛьфа шәрме,
Бе ԛалмә-ԛалм у бе ԛинә.

Ч'әко зин у бусат ль Бор кьр,
Гәм кьр дев у т'имар кьр,
Wи Бор бьр бал һәрсе бра,
П'ант'ә лехьст жь wанар'а.

Йәки дьзгина һәспе гьрт,
Е дьн жи зәнгӧйа Бор дестда:
Т'аждин жи льнге Мәме гьрт,
Р'абу сәр пьшта Бор дһа.

Мәме го,—гәли брае мьн,
К'әта бал Зине әз һәр'ьм,
Әгәр мьн бащәкә Зине ани,
Бь р'успити бәр wә дани,
Бьзаньбьн хwәстна мә р'астә.

Мәме ажот, чу сәр кание,
Ԛиз у бук ль wе бәрәв бун,
Нав һешнайеда, бьнат'ара чие,
Әwана хwәр'а ша дьбун.

Мәме ль Зине кьр сәламә,
Зине го,— әлекьм сәламә,

Мәме, тӧ сәр ч'әва һати
Ләт'ифе мьни дәлалә,
Дә кәрәмкә, тӧ пәйабә.

— Зине пәйа набьм жь һәспейә,
Г'лие р'асти мьн брар'а дайә,
У пәйа набьм әз әрдейә,
Мьн бащакә р'ьнд тә дьбейә.

Бу т'иԛина ԛиза кәнйан,
Әwана бь Зине ша дьбун:
Һәвр'а дьчун, һәв дьԛәтйан,
Ле һьнәк жи мткәйр мабун.

Зине дәрхьст т'ӧлӧсма зер'ин,
Хәрще Мьсре кәвт саланә,
Әwе да дәлале хwәйи ширьн,
Дәсте Мәме Аланә.

Мәме чу бал бранә,
Т'ӧлӧсм да дәсте wанә,
Т'аждин го—Әвә нишана әвине,
Wәки чәтьн әw те кьр'ине.

Ч'әко го,—Т'аждин р'астие бежә,
Һәрчар һәспе мә ч'әләнг боз,
Әм щзиреда бькьн дәw у доз,
Зине йа мьнә ль Мәме пироз.

Чунә оде һәр чар бра,
Һьнәки хәбәрдан хwәр'а,

— Мəме тö малбə,—го Т'аждин,
Əме һəрън бал мир Севдин.

Чун бал Севдин һəрсе бранə,
Го,—Һун һатнə сəр һəрдö ч'əванə,
Дəрəнги кəтьн һун чьма.
Бал меван бун, гəло, лəма?

— Бəле, агае мьн, Т'аждин го,—
Бал меван бун т'əмам иро.
Меване мə кöрəки дəлалə,
Һöба мəрийа дьчə балə:

Гава əw бе жь дəрда
Те р'аби жь бəрда.
Мир го:
— Гава əw бе жь дəрда,
Əз р'анабьм жь бəрда,

Бу əнт'ина Бəк'о,
Сəри һəрваз кър у го;
— Чаwише мьн Бадин,
Тö һəрə мала Т'аждин,
Гази меване wикə,
Бра бе вьра, зукə!

У чу мала Т'аждин,
Дьр'ъщьфи Бадин,
Əз чь бежьм П'əриер'а,
Бо мьнр'а нəдə чер'а?

Бадин чу һöндöр' оде, wəхта
П'əрие Мəмер'а хəбəрдьда;

П'əрие го,—һа, чь дьхwəзи,
К'е тö шанди, мир йан qази?

— Т'аждин əз шандьм,
Го,—Бра меван бе...
П'əрие го,—Һəрə, мьн...
— Бежə, мьнафьq, динə qе,
Меван нае wедəре,
Бал мира, щие шəр', qəһре.

Бадин qьч'е чу диwане,
Мир го,—Ахьр меван к'ане?
Бадин го,—нае диwане,
П'əрие жи дар һьлда, го,—һане...

Т'аждин го,—мə бир кьрйə,
Ахьр əдəте мəда һəйə,
Əм сйари һəр'ън бал Мəме,
Һун мəрва нəдьн шəрме.

Гəлəк мер жь щи р'абун,
Һəсп анин у ле сйар бун,
У wана Мəме сйар кьрьн,
Мала Севдин пəйа кьрьн.

* * *

Wəхта Мəме чу диwанхане,
Мəри пева р'абун сəр п'йа,
Мир жи р'абу бь we qане,
Ле нщкева Т'аждин кəнйа.

Чьма дькәни, мир, го,—Т'аждин,
Тӧ аqьли, йане буйи дин?
— К'ефа мьн һат, әз кәнйам,
Хәбәрдьди, ча мәрьве бь хәм.

— На, мә'на кәне хwә бежә,
Йа дьле хwә тӧ р'аст бежә,
Тӧ хәбәрдә мина мәрийа,
Дьле мьн нәкә дӧ кәрийа.

Wәхта Мәме һат дәрда,
Тӧ жь щи р'абуйи бәрда,
Дәзмаләк дани мьн бьн тә,
Кьзки бьнһер', тӧ р'абә.

Wәхта мир жь щи р'абу,
Дәзмал дит әwи бьн хwәда,
Щмаәт кәнйа у ша бу,
Әw жи бь wанр'а тәв кәнйа.

Щмаәт р'абу, бәла бу,
Бь һәвр'а к'оме пьзмама,
Бәрбь т'аге хwә дьчун,
Т'аждин жи брава бал мир ман.

Мир у бра хәбәрдьдан,
Е пьрс дькьр, щаб дьда,
Ле мир шебанд тәме Мәме
Ль Зинейә: дькә хәме.

Го,—Мәме, дьле тәй бәрә,
Ле жь qәwата мьн әw дәрә,

Wәрә әз миртие бьдьмә тә,
Дәстурдайбьм, тӧ жи мәзьне мә.

— На, әз хӧлам, мире мьн,
Әw йәк мьнр'а нә п'акә,
Мьн дин дьки тӧ сәробьн,
Мьнр'а чедьки тӧ мәрәqә.

Тӧ сәрк'ари, тӧ ага,
Тәр'а п'ьр'ьн дәстурда,
Һәма сийа тә ль сәр wан бә,
Дьле дьжмьн мә ша нәбә.

Т'аждин го,—Бра Мәме вьра бә,
У сәрк'аре чаwишабә,
Мир жи бь Т'аждинр'а qайил бу,
Мәме жи дьлда ша дьбу.

Чьмки wе Зине бьдита,
Пер'а хәбәрда, ша бьбйа,
Гьшк жи бь һәвр'а qайил бун,
Мәме диса ша дьбу.

Мәме жь бал мир р'абу,
Жер'а кьнще чаwиш анин,
Кьнщ хwәкьрьн, һат у чу,
Һәй дьһат, һәй дьчу хани.

Зине бһист дәрһәq Мәме,
Зу хwә гиһанд qаwәхане,
Бона Мәме, бо дитьне,
Хәбәрдане у әвине.

Мəме дьчə qаwəхане,
Əw ль wе Зине дьбинə,
Дьбе Зине,—һəйле щане,
П'ак бьнһер'ə, мьн бьбинə.

Əwана п'есира һəвр'а чун,
Хəбəр дьдан, һəв ша дьбун,
Ле һəма wедəре ньшкева,
Бит'əр бу Бəк'ое Ə'wана.

Бəк'о чу бал мир, жер'а го,—
Ə'щебəк дит мьн иро,
— Чь qəwмийə, чь буйə? Мир го,—
Дə зу бькə, бежə Бəк'о.

— Мьн дит ль wе: qаwəханеда,
Мəме, Зине һəв р'адмусан,
Ə'йни мина жьн у мера,
Һəма мина жьн у мера.

Мир кəр' бу, qə дəй нəкьр,
Хwəда һерс бу, дьшəwти.
— Днйа wайə, мире мьн,
Һəта нəйнука храбьн жьн.

* * *

Сбəтре тə'ве дае,
Р'о ль ə'зман зəрьqи,
Бина һешнайи дар у гӧла
Мəри, р'əwр һьлдьдан

Т'аждин, Ч'əкан, Ə'фан,
Чунə бал мир Севдин,
Wана п'антə мирр'а дан,
Мир го,—к'əрəмкьн, р'унин.

Һəрсе бра р'уньштьн,
Глие башqə wан һьштьн,
Ле дəрһəq Мəме, Зине һəр
Глие готьн, гəлəк хəбəр.

Паше Т'аждин гот аwа,
— Мəме брайə, дəстəбрак.
Əм жи һəрсе бь һəвр'а,
Зине дьдьн Мəме бра.

Мир го,—һун р'аст набежьн,
Дьл һьнава мьн дьпежьн,
Wе йəке qəбул накьм,
Глие wə əз нəт'екьм.

Сбе дəфа һəwаредьм əзе,
Бьра хорт бəрəв бьбьн,
Əwе сйар бьн, бь лəз у бəзе,
Һəр'ьн нечире ч'йада wарбьн.

Əгəр Мəме бь мəр'а
Р'əw у нечир кьр фреqəт,
Зина хушк һəлал wир'а,
Нана накьм əз жи qəт.

Əгəр хwə да паш əwи,
Бь мəр'а нəһат нечире,

Т'ӧщар ль ԝе накьм си,
Бра нәкә ԝе тъвдире.

Паше бра һәвр'а р'абун
Хатьр хԝәстьн, дәрк'әтьн, чун,
Мир жи р'абу, мина дина,
Анщах кәтә нав нвина.

Һәма ԝи чахи Мәме,
Бь ләз бал Бор: т'әԝле
Нһер'и Бори ԝәрмийә,
Ԝай дәмьни әԝ сәкьнийә.

Әԝ йәк Бәко бь хԝә дькьр,
Жь ч'әв р'әшие тъме дьмьр,
Дьда Бор ава голәгәнийа,
Әԝ дур дькәт, же дьдәтийа.

Мәме хԝәда дькәԝгри,
Һндьк дьма әԝ бьгри,
Р'әх Бор р'уништ әԝи го:—
Ах, Чаԝише мнафьԛ,
Әз хәрибьм, һатмә мьфрьԛ,
Чьма ԝә бир кьрийә хәльԛ.

Мәме Борр'а хәбәрда,
Бори хәйди: щаб нәда,
К'әл һат Мәме у аԝа,
Һндьк дьма бьт'әԛийа.

Т'аждин нһер'и, Мәме нәһат,
Т'әԝледа Бор дит, го Мәмер'а,

—Бор чьма буйә һа бәрбат,
Тӧ нәбуйи т'әв хер у шәр'а.

Ԝан Бор бьрьн щики дьн,
Авдан, һьм жи альф дане,
Жь дәрде Бор ԝе хйале,
Т'аждин-Мәме чунә мале.

Дәфа һәԝаре дан сьбәтре,
Ԛәшәнг сйар бун мере щьзире,
К'омва дьч'ун нечире,
Ль р'аԝе бун у тъвдире.

Т'аждин әлами Мәме кьр,
Го,—Мәме р'абә сйар чун,
Тӧ р'аԝ у тъвдиребь мина щер,
Жьна ԝәлгәрандьн дәрнәхун.

Мәме го:
—Әз нәхԝәшьм нава щийа,
Сәре хԝә нагрьм сәр бәлгийа,
Ч'әве мьн р'йа ԝәт'әнийа,
Нькарьм һәрьм сәр т'ӧ р'йа.

Дәме щаб дан Щьзирийа:
—Мәме нәхԝәшә нава щийа,
Сәри һьлнадә сәр бәлгийа.
Һатьн сәр Мәме жь һәр алийа.

Мәме го:
—Һәре гәли Щзирийа,
Эшәк кәтийә сәре мьн,

Əзе бьмьрьм бефьтйа
Бьнһеръьн, мәләк гав дьдьн.

Т'аждин сәкьни Севдинр'а го.
—Бьнһер' сәр мә һәйә р'о,
Тӧ бьди хатре р'ое, щндийа,
Мәмер'а нәбежи т'ӧ глийа.

Бра әw бьминә, сах бьбә,
Əме һәр'ьн р'аw у нечире,
Нәхwәш нибә, we шәрми бә.
Паше әме биньн бире.

Щндийа гьшка дан пәй һав.
Жь қәсьре дәркәтьн, чун.
Нәдьһат ч'әве Зине хәw,
Ч'әве we тъжи бьбун хун.

Щзири чун р'аw-нечире,
Бь wанр'а жи һәрсе бра,
Дьпиван дәште Щзире,
Бо хwәр'а биньн тәрәwла.

КЪЛАМА ПЕНЩА

Зине р'абу чу диwане,
Мәме щида авӧр'ӧ дане,
Ле һәма Зине мәтәл ма,
Го,—нәчуй нечире, чьма?

Мәме го:
—Тӧ шәрм нәкә, пешда wәрә,
Пешда wәрә, пешда wәрә.
Паше Зине чу пешда,
Мәме гьрт у р'амуса.

Зине го:
—Мәме тӧ лаwәки дини,
Тӧ ньши сәре хwә найни,
Чьма жь нечире дьмини?
Нав сйарада хwә набини?

—Əв йәк сәре мәрьв те,
Сурәте тә мина к'агәте,
Əшқа мьн готи пер'а те,
Сурәт соре, бе хал-хате.

—Ле һәма Мәме мьни дин,
Нәчуйи нечира мир Севдин,
Гәрәк әм һаж хwә һәбьн,
Джмьн бь мә ша нәбьн.

Р'абә кьнще хwә ль хwәкә,
Бьмәш, һәрә хасбагчә,
Тъме багда бьгәрә,
К'ата Т'аждин вәдьгәрә.

Чьмки Севдин тә бьбинә,
Əw тә хьраб дьшебинә,
Шӧхӧле мә we храббә,
Йа дьле мә жи қә набә.

Əме нав баг' бьгəр'ьн,
К'əта ферьз вəдьгəр'ьн
Шəш р'ож шунда əԝе бен,
Əме жи ԝе р'йа ԝан бьпен.

Мəме кьнще хԝə ль хԝə кьр,
Бəре хԝə да баг'че гӧлə,
Зине жь əнба дьмьр
Мəме чу баг'е бьлбьлə.

Дькьрə ԛьбин баг'да бьлбьл,
Ль əзмане һешин р'о дькəнйа,
Т'əв ша дьбун дар у гӧл,
Бь һəвр'а дьстьран тəйр у т'уйа.

Мəме р'асти бьлбьл һат у ст'ра,
—"Бьлбьло, чьма һа дьжари?
Стӧйе тə сəр гӧледа хари,
Гӧл вьра һəнə сəд нəзари.
Тӧ чьма һа назькназани?
Бь кӧл у дəрда нəбани,
Ле һəр əшԛе тӧ дьзани,
Р'оже тӧ рəнгəкидани,
Тӧ сəр т'аще тəйрадани,
Жь гӧле баш гӧлани,
Тӧ к'ьзкьрие дьлани,
Ле ль р'у əрде Зине нини.
Зине р'ьндə г'ьр бəдəԝə,
Р'ӧк'е мьн щəмə р'о у шəвə:
К'ӧба мəлəк-норийа балə,
Бь р'ӧк'е мьнр'а гəнщ у ԛалə".

Зине ль Мəме дьгəр'йа,
Ԝе баг'да дит, жер'а го,
—Нəчуйи нечире, Мəме Ала,
Тӧ бəр бьлбьл чь буйи ч'о?

Мьле Мəме гьрт Зине,
Бьр хасбаг'чə бь хԝəр'а,
Əԝə бе хəм бун ԝе дəме,
Хəбəрдьдан сəрр'а-бəрр'а.

Хасбахчəда əԝан гəр'йан,
Щики һешнайи вəлəзйан,
Шир'ьн-шир'ьн хԝəр'а р'азан,
Жь бəр хəԝа дьк'əнйан.

Баг' у һешнайи ԝан кьрьн си,
Əԝан ԝанр'а ша дьбун,
Бəлге дара щи бь щи
Тə дьго дьстран хьшə-хьш бун,

Лəзəки шунда ль əзман,
Р'əш у сьпи əԝр бəрəв бун,
Жорда барин зипк-баран,
Мəме, Зине ль ԝе ман.

* * *

Дьһатьн Щзире нечирван,
Хасбаг'чəда əԝан пəйа бун,
Нав баг'да нəвəки гəр'йан,
У бəрбь к'ощəки баг' чун.

Һәма паше чаwиш Мердин,
Чу щие кö ле бун Мәме у Зин,
Qап'ут сәр Мәме, Зине бу,
Әwан жь шәрма р'анәбун.

Гава дьчә чаwиш Мердинә,
Һаләки храбда wан дьбинә,
Саwәк wана дьгьрә дьминә.

Гава чаwиш һатә сәрда,
Мәме вәләзйайи: Зине бәрда,
Чаwиш мердин wи ә'сәрда.

Чаwиш ль wе шаш у мәт' ма,
—Әз хöламе wе мә зуда,
Qә нәдитьбу мьн тьште һа,
Чь qәwми, чь бу әва.

Гöне wи бь һәрда һат,
Дьле wи бу кәр' у бәрбат,
У һәвәки әw фькьри,
Паше ль wан звьр'и:

— Мәме р'абә бьләзинә,
Жь сурәте Зине дәв дәринә,
Мир һат, р'еке зу бьбинә,
Зине жь вьр бьр'әвинә.

Мәме һәрваз нһер'и,
Wи сьфәте чаwиш ди,
Бе сәкнандьн, бешәрми
Чаwишр'а го wи п'аки.

— Занбә чаwише әмәкдар,
Дәв жь сурәта накьм дәр,
Һәта ль мьн нәхьн сәд хәнщәр.

Мәме мьнәт нәк'ьшанд,
Сәр сәре хwә qап'ут к'ьшанд,
Зине жи ль wе шәрм дькьр,
У кәр' бубу, дәй нәдькьр.

Чаwиш го:
— Wа, дәрк'әтийә ә'wрәки р'әшә,
Баране, тәйроке хöшә-хöшә,
Әва тö дьки qә нә хwәшә.

Паше дәрк'әт ә'wре спийә,
Баран, зипьк зә'ф барийә,
Щндие Щзире бәла кьрийә.

Зине хатун ч'ә'ва һьлтинә,
Һесра гöл-нöл дьбаринә,
Р'әнг у р'убар ле наминә,

Зине го:
— Чаwише мьни әмәкдаро,
Нане дәсте мьн тә һәлало,
Сöр'а мьн нәкә тö диаро.

— Әз сонд дьхöм т'әмам р'асти.
Һәта мьрне дәрһәqа wә т'öщар,
Т'ö гли дәве мьн нәчә дәр.

Нь шкева дәнг һат у бу гази.
Чаwиш дәнге мир дьнаси,
Зине сәри кьр бьн льбаси.

Мир һат, Мәме кьр сәламә,
Мәме го,—әлекьм сәламә,
Сәр сәре мьн, һәрдӧ чәванә.

Гава мир һат жь дәрда,
Мәме ранәбу жь бәрда,
Әwе йәке мир әсәрда.

Мир го:
— Wәрьн мьн у ви зәмани,
Мьн нәдийә тӧ кәс мина ви хани.
Гәрәк кәс нәе ви мькани.

— Мир тӧ чуйи нечире, әз мам щида.
Адьл мьн чу, рӧк ма хьрабналида.
Мьн чәв вәкьрийә ви мәканида.

Мири жь Мәме пьрсийә,
— Мьнра бежә растиейә,
Ль вьр шӧхӧле тә чьйә?

— Мьн баге тәда ди хәзаләк,
Хәзал нибу, кӧсл щәмаләк,
Әw бәдәwә, бо мьн кәмаләк.

Чаwиш нәрм Мәмера го,—бежә,
Ньзам әw һори бу, йан мәләк:

Мәме зедәкьрбу хәләк,
Ньзам һори бу, йан мәләк?

Ләзәки дьн шунда
Чәко һәрдӧ брава
Һатн бал Мәме Ала.

Жь нав wан пешда һат Бәко,
— Әм сәрма дькьн,—wи го,
Агьрәки дадьн вьра,
Һун дьрщьфн жь сәрма.

Мир глие Бәко дәбул кьр,
Бәко рәх Мәме дада агьр:
Әwи агьр һьм гәш дькьр,
У һәй бәр бь Мәме дьбьр.

Мәме жь гәрме тәйамиш нәбу,
Зине бьн дапутда кәр бубу,
We жь кәрба хwә дьпу.

Мәме го:
— Таждин тӧ чуйи, әва нив рожә,
Агьр пархане мьн дькожә,
Бәкьр мьн дькә дәw у доза.

Мәме дәсте хwә һьлтинә,
Таждин глийа дьфәминә,
Гӧлие Зине дьбинә.

Таждин фькри у wанра го,
— Әв чь агьрә, чь кьрнә?

Мәме нәхwәшә, һаж хwә нинә,
Дьбә мир бь хwә нашебинә?

Бәкро, тӧ ә'йни джмьни,
Агьр һьлдьки сәробьни,
Тӧ жи wе бәр агьр бьсәкьни.

Бәк'о го:
— Qәрәт'аждин, бәс бькә һәлайә,
Ньһа wәхта нмеже, фәтһайе,
Әм бь Мәмева р'абьн п'йайә.

Бәре хwә бьдьн qӧлбейә,
Дӧә'ае бькьн жь хwәдейә,
Сӧщӧде бьдьн ә'рдейә.

Qәрәт'аждин го,
— Бәк'о, әре, әм р'абьн п'ейә,
Мәме бьминә ль нвинейә,
Нәбә тӧ глие нәп'ак дьбейә.

Паше мирр'а го:
— Тӧ мире мьни маqул, миро,
Тӧ бьфькьрә бь т'вдиро,
Әм ви wәлатида дьминьн,
Жь хwә зортьр кәси набиньн.

Жь хәрибие һатйә бал мә
Мәме Ала жь Мӧг'рӧбе,
Гәрәк пер'а п'акбьн, шәрмә,
Хәбәре п'ак Бәк'о набе.

Бра хәбәрнәдә Бәк'о,
Бра кәр'бә иро,
Йане на, Т'аждин сәрт го,—
Әзе бьдьм бәр хәнщәра:

Qәрәт'аждин дьчә малә,
П'әриер'а әw гәнщ у qалә,
Дьбе дәрхә һәспе фә'лә,
Агьр бәрдьм әзе малә.

П'әрие го:
— Т'аждин, ә'щебе чьqас дьне
We бенә сәре мьн тә т'әне?
Әгәр дьки бо дәстәбре
Нькарьм бежьм т'ӧ хәбәре.

Бәсә тӧ бежи хәбәра,
Мәме-Зине һатнә дәфт'әра,
We Мәме бавен бәр хәнщәра.

Агьр бәрда мала хwә Т'аждин,
Алав, ду бьльнд дьбун,
Мәрва гьшка дәрва дитьн,
Әwан шаш у мәт' мабун.

Гәләк мәрьв у мир Севдин,
Чун бәр бь мала Qәрәт'аждин,
Щәм мале Т'аждин дитьн,
Готьн: чь qәwмийә? же пьрс кьрьн:

Чаwиш го:
— Даре авайе мәндәке рәшьн,

Же дьчə алавəкə сорə-гəшə,
Навда шəwти Горгине К'əлəшə:

Дара мəндəке дарəкə тəр'ə,
Же дьчə алавəкə сорə гəр'ə,
Навда шəwти Горгине зəрə,
Əwлəде Т'аждин, кöр'е Əсмəрə.

Гава мердин əw хəбəр дьгот,
Дьл у һнав мир дьсот,
Щндийа данə пəй щот бь щот.

Бəк'о го:
— Мир тö к'əрəмкə ве сəрае,
Əзе бəре хwə бьдьм ве qəдае,
Чька к'е wа кьрийə? агьр бəрдае.

Тö к'əрəмкə сəра хас,
Гöһе хwə бьде qəйас,
Щьльк шəwти, йан п'алас?

Щьнди кö wедəре бун дəрва,
Бəк'о хwə вəдзи бəр wанва,
Чу нава баг', хwə зу тəланд,
Əwи гöһе хwə бəльqанд.

Мəме, Зине жь щи р'абун,
Бəр бь дəрəхтəки чун,
Бəк'о дурва əw дитьн,
Ле əwан Бəк'о нəдитьн.

Зине го:
—Мəме тə дит? хöдан əсла чь кьрьн,

Əм жь хəнщəра аза кьрьн,
Лəхьм лехьстн, əм ша кьрьн.

Мəме кəр' у лал сəкьни,
Паше qап'ут ль хwə кьр,
Ле һəвəки wай дəмьни
Əwи Зине wеда бьр.

Бəк'о чу бал мир, жер'а го,
— Мире мьн, сəрк'аре мьн, иро
Нав х̇асбаг'чəда мьн ди Мəме,
Бьн qап'уте wи бандза Зине.

Мир һерс бу, шəмаqəк Бəк'о да,
Го,—Һəр'ə тö к'əлбе жь к'əлба,
Wəрə зу əм һəр'ьн qəсре
Щмаə'т һивийа мəйə ль wе.

Чун диwане нав щндийа,
Жь бəр р'абун гьшк сəр п'йа.
Мир у Бəк'о зу р'уньштьн,
Дəст пе кьрьн мьштьк метьн.

Мир го:
— Бəк'о, гəрəк к'ламəке бежи,
Бəк'о, го:—Йара Мəме мьн дити,
Жьнөкə р'əшə: к'оти,
Мьн дитийə дəw дьфроти.

— Бəк'о, тə вьрəк кьр нава р'уйа,
Ит'раб кьр сəри нəта п'йа,
Йара мьн р'ьндə мина һорийа.

Бәк'о щаб да щи бь щи,
— Йа Мәме меван кәбанди,
Жьнәкә р'әшә лев дәqанди.
Мәме стра го;
— Бәкър йара мьн әw нинә.
Йа мьн готи хатун Зинә,
Бь хwә хушка мир Севдинә.
Әw qиза мир Зевдинә,
Хöданә к'әхбе һешинә,
Т'ьлие wейә мьжмьжкинә,
Гöлийә дьреж, һурә р'әшьн.
Пози пижин, ч'ә'вә гәшьн,
Бәжн титалә, навк'елзрав,
Жь сурте wе те дәр гöлав.

Әw кöлилка нав мерганә,
Әw сәрт'аща кöлилканә,
Р'öке мьнә әw т'әмам,
Бәр бина мьнә чаwа шәмам.
К'ö дьк'әвьм хәwа к'бир,
Диса накьм wе жь бир,
Әw һоринга жь һорийа,
Мьн шадьбә хәwеда.

Мир һерс бу, го:
— Ви нәкәсир'а бьдьн хәбәра,
Р'абьн, wи бьдьн бәр хәнщәра.

Qәрәт'аждин го:
— Ќәта һун Мәме бриндаркьн,
Сәре wә әзе йәк-йәк хьласкьм.

Ә'фан го:
— Ќәта һун Мәме бриндаркьн,
Әзе гәләка жь wә хәдаркьм.

Ч'әкан го:
— Ќәта һун Мәме т'әмамкьн,
Әзе wә гьшка бәрбаткьм.

П'әләwана дәри бәстьн,
Мәме р'або, хәнщәр дәстда
Мира щие хwә нәгöһастьн.

— Мир, малхраб, Т'аждин го,—
Т'ö чь дьки ахьр иро?

Паше диwан п'ак саһьл бу,
Гь щие хwәда ләз р'уньштьн,
Т'аждин брава жи зу-зу,
Qабеда хәнщәр дьньжтьн.

Т'аждин у брава р'абун, чун,
Ле дьле wан хәдар бу,
Әwана гьһиштьн мале
У к'әтьн нава хьйале.

КЪЛАМА ШӘША

Гәләк wәхт бу, гәләк сала
Щмаә'та Щзира Бота
Хәрщ дьданә аг'аед алевйа,
Чаwа бо wан дәстурда.

Ле Qәрәт'аждин брава
Ч'әв кӧ вәкьрьн wәхта хwәда,
Хәрще wана т'әхсир кьрьн,
Qә жи мнәт же нәдькьрьн.

Т'аждин әгите щмаә'те
Хәбәр дабу пира Фате:
Һәта әw һәбә ль р'у дьне,
Щмаә'те нәдә фротане.

* * *

Муса аг'ае к'ӧрди алеви
Ль бажаре Алфаһае дьма,
Р'ожәке жь р'ожа һәма
Гази аг'а кьр, wәк'ила.

Мәрве дьн жи һатьн qәсре,
Щндие маин т'оп бун:
Qаwә вәдьхарьн у хәбәрдьдан,
Т'әмәнә дькьрьн wан бь сре.

Муса го:—
Гәли мира, гәли маqула,
Гәләк wәхта, гәләк сала
Хәрще Щзире мә дьстәнд,
Бе сәрәши, qал у щәнг.

Нһа гәдәк р'абуйә йәqин,
Йан ә'фатә, наве wи Т'аждин.

Мьмәд го:
— Әм ль Щзирйа бькьн һәwар,
Wанр'а нәһельн пәз у дәwар:
Ль wан бькьн фзлдуман,
Бо р'е-дрбе нәбиньн әwан.

Ль wе бу Һӧпӧе сәрләшкәр,
Йәки хорт бу, смел дреж,
Ч'ә'вәки шаш бу, намлә бәр,
Р'әнге wи бу мина хеж.

Һӧпӧ го:
— Аг'ае мьни зори дәлал,
Һәма изне бьдә мьн йәкщар,
Ләшкәр Щзиреда бькьм хар,
Әзе ль Т'аждин бькьм фәрwар.

Бәшәрхwәш бу Муса аг'а,
Паше р'абу, ль от'ахе дьгәр'йа:
Әwи го,—ә'фәрм, шабун мәр'а,
Һәлали готи шире Һӧпӧр'а.

— Һӧпӧ бәрәвкә ләшкәра,
Т'әне пенщ р'ож wә'дә тәр'а,
У баве тӧ сәр Щзире,
Ле зу бькә р'аw-т'ьвдире.

Аг'а р'абу сәр п'йа,
Маqул р'абун т'әмам пер'а:
Әwан жь qәсре пәйа бун,
Бәр бь мале хwә дьчу.

* * *

Пенщ р'ож шунда, аwа
Ҝöпö дəфа һəwаре да,
Дан пəйһəв лəшкəра:
Р'ьм, шур, дəманчə пер'а.

Мəллə һат бал лəшкəра,
Бо əw алт'кьн, дькьр дöə'а.
Ле жьн у зар'ед wана,
Кур'ə-кур' бун, дьгрйан.

Жь щмаə'те жьнəк һат пешда.
Т'ьфалəк жи дəсте wеда:
Го,—wеран бьбə мала аг'а,
Бьра т'əмам бе к'ока wана.
Меред мə дьбьн мəрһəбе,
Ахьр сəба чь, бона к'е?
Əwе бирьн хəрщ у баща,
Бьдьн аг'а, бьдьн мира,
Wеранбə зəмане əм теда.

— Дə тö кəр'бə Ҝöпö го
У пҝинəк жьне да:
Тö хəтайи ве орт'е иро?
Жьньк к'əт, т'ьфали дестда.

Блурван жи блур ледьда,
Мəрьв ль wе дьк'əwгрин,
Лəшкəр сйар бун, дəфе дан,
Жьн у зар'о дьгрйан.

Ҝöпö сйар бу, да пешйа лəшкəр,
Əw дəрк'əтьн жь Алфатһае,
Дəрбаз дьбун ч'йа-банийар'а,
Һəспед к'ҝел нəдьһатьн р'ае.

Гəлəк р'е чун əwана,
К'əтьн синоре Щзирйа,
Бо бьгһижьн Щзира Бота,
К'аф у к'ункьн һəр дəра,

Сйарəки Щзире əw дитьн,
К'ьнще алевийа нас кьр wи,
Го,—дьжмьньн, бь силҝьн,
Гəрəк хəбəре бьдьм мир Севдин.

Сйар льнг да һəспе, р'əви малə,
Лəз-лəз чу бал мир Севдин,
Wир'а гот ҝал-ҝəwалə,
Мир вəщенqи чаwа дин.

Мир банзда зу бал Т'аждин,
Сəрда һатбу гри у шин,
Жер'а глие сйар го wи
У һəй пер'а дьлəрзи.

Т'аждин го:—мир тö нəтьрсə,
Р'абə дəфа һəwаре лехə,
Бра лəшкəр бен сəрһəв,
Бнийа Щзире т'оп бьн т'əв.

Мир вəгəр'йа wе qьч'е,
Əwи дəфа һəwаре да.

Qərət'аждин мере че
Чу мәйдане брава.

Ль Щзирйа бубу һәwар,
Wана һьлдан шур у мәрт'ал.
Бу гьмина дәфа һәwаре,
Сйар бәржер чун харе.

Әwан незики ләшкәра бун,
Дурва Щзирйа Ќӧпӧ дитьн.
Ќӧпӧ ль ләшкәр кьр гази,—
Р'абьн, ләшкәре Щзире һатьн.

Т'аждин мәщал нәда wан,
Ләшкәр р'абун бәр һәвдӧ,
Һәв дьхьстьн мина деwа,
Мер дьќәтьн бәр һәвдӧ.

Жь ә'рде р'адбу т'оз у думан,
Р'әwре бәйани дьр'әвйан:
Р'ә'qə-р'əqа шур-мәрт'ала,
Сәwс кьрбун аqле мәрийа.

Ләшкәре Т'аждин зор дан Алевйа,
Гәлә-гәләк qьр'кьрьн жь wан:
Ль бр'әкәке һасе кьрьн,
Вьрда данин, wеда дьбьрьн.

Т'аждин, Ќӧпӧ гһиштьн һәв,
Бь шур-мәрт'ала һәв дьхьстьн,
Пешда у пашда дьчун т'әв,
Дьбьрьн, данин һәв сәрбәстьн.

Т'аждин һерс бу, шур һьлда,
Дәрбәк сәре Ќӧпӧ да,
Ќӧпӧ шәwши ль ә'рде ќәт,
Хуна сор ль бәр бу хәт.

Алеви манә бе сәри, wан
Хwә р'агьртьн, пашда р'әвйан:
Ләшкәре Т'аждин да пәй wан,
Бь ә'мре wи вәгәр'йан.

Т'аждин го:—
Әw р'ә'атьн, хәбатќар,
Нахазьн шәр'кьн qә т'ӧщар,
Мир әw шандьнә мәрһәбе,
Һивийа wаньн зар'ӧ у де.

Ләшкәре Т'аждин алт'кьр: Алеви гь вәгәр'йан малед хwә. Wәхта Т'аждин ләшкәред хwәва вәгәр'йан, р'ева ќәсаб кьрьн, ќӧ әwана бистпенщ р'ожа мабун Щзире.

Т'аждин дәнгбеже мир Севдин Дәлор'а го:—Әва бистпенщ р'ожә, мьн дәнге тә нәбһистийә, мәр'а кьламәке бежә. Дәло ќолозе хwә qот кьр у кьлама „Аќмәдо„ гот:

Аќмәдо, наве мьн Нуре,
Бәжна мьн зравә, мина
Дара ве блуре.
Дә бра дйа мьн, баве мьнва
Хере, wае нәбиньн,
Дәсте мьн ә'вдале
Чаwа нәгьртьн
Нәданә Аќмәде швин,

Ле әз гъртьм, дан
Агае кәйште сали:
Мәхмуне бәр тәндуре.
Акмәдо, наве мьн Нуре:
Бәжна мьн зравә
Мина дара ве блуре.
Акмәдо, бра де у баве мьн
Хере, wae нәбиньн
Чаwa әз нәдам Акмәд,
Wәки дьле мьн теда һәбу,
Ле данә нәбие Т'әмо аге,
Кале кәвте сали,
Мере се жьна.

КЪЛАМА ҺӘФТА

Бәкое нәпак р'абу, чу
Бал мәрики Щзире,
У хәбәрда, һьм пе шабу,
„Ә'фатийа„ wи дани бире.

Щеба хwә дәрхьст зер'әк Бәк'о,
Дани бәр wи у жер'а го.—
Йа мьн бькә т'ö т'әмам,
Дәлале дьла Qадрзан.

Сьбе бькә т'ö дәнги,
Зине у Мәме, wәки
Һәвр'аньн жьн у мерти,
Öса наве wан дәрхи.

Щзиреда бәла бу,
Бо "кьрне„ Мәме у Зине:
Дьжмьн бь мир ша дьбун,
Дьр'әqьсин аwа ль we.

Мир Зевдин нәхwәш бу,
Т'ö гли нәготьн жер'а,
Ле һәр Севдин хwә дьп'у,
Дьфькри, мәт'ал дьма.

Һава qәсре дьчу, дьһат,
У һерс дьбу әw дö qат,
Дьчу дәрва, вәдьгәр'йа,
Хьлас нәдбу жь хәма.

— На, öса набә, әwи дьго,
Гәрәк әw бе öндакьрне:
Wи öндакьм бь готьна Бәк'о,
Жер'а бьбиньм р'йа мьрне.

Мир у Бәк'о хәбәрдан,
Дәрһәqа Мәме у Зине,
Т'ö гьли-готьн нәман
Wан данә бәр һәв бь кәло-бин.

Һезики мир Севдин бу Бәк'о,
— Әм Мәме öндакьн, жер'а го:
— Дә бежә, бежә Бәк'о щан,
Глйа бежә, бежә т'әмам.

— Мире дәлал, т'ö Мәмер'а
Гредә qрара листке,

Әгәр wи бьр, Зине wир'а,
Ле тә бьр, әwи баве зиндане.

Әзе гази Мәмекьм,
Пер'а бьлиз тö кьшка,
Әзе гази Зинекьм,
Бра әw бе бәр п'әнщәре.

Занбә wәхта листке,
We Зине бьнhер'ә Мәме,
Әwе зу хwә шаш бькә
У пер'а хwә мьфльскә.

Мир зу гази Мәме кьр,
Го,—тö Мәме мьни дәлал,
Әме к'шьк бьлизьн,
Бо нетәке хорте кәмал.

— Нета тә чьйә гәло?
Мштьк девда го Бәк'о.
Qрара мә әвә,—мир го:
К'шьк бьлизьн әм иро:

Әгәр Мәме жь мьн бьр,
Зине дьдме нәлали,
Ле әгәр мьн жь Мәме бьр,
Wи давежьм зиндана кәври.

— Бра öсабә,—го Мәме,
Әм бьлизьн сәр Зине,
Р'әби нәки мьнр'а хәме.

Wана дьлист к'шьк,
Бал Мәме т'öнәбу шьк;
Мәме дö щара жь мир бьр,
Ле Бәк'о гази Зине кьр.

Зине hат бәр п'әнщәре,
We ль Мәме мезә кьр,
Мәме әw дит, хwә шаш кьр.

Бәк'о го:
—hәре Миро hун hәрдö к'ōрьн,
hун фәрза hәв дьгöhерьн,
Ле щие хwә п'әв бьгöhерьн.
Мир у Мәме щи гöhастьн,
Wан фил у фәрз hәв бирастьн.

Мир го:
—Бәк'о, хәбәре тә растьн.

Мәме го:
—Бәр п'әнщәрейә Зина мьнә шака,
Злфед зәр к'әтнә нав говәка,
Фила шаш давем дәwса пәйака,

Мир го:
—Мәме, мьн тö бьри, hәй бьри,
Мьн тö ль qәзе hасе кьри,
Әзе тә бавем зиндана кәври.

Дәсте Мәме греда Бәк'о,
—Гьртие мирани, жер'а го.

Мəме авитьн зиндана хwəлие,
Ль таристане, щие мьрне.

Зине чу мале бь дьлəки брин,
Хwəда дьшəwти, дькəwгьри,
К'əлəк һате у р'уньшт гри.

Зине стра у гот:
—Ах! мьн һесире, мьн бриндаре,
Дьл һнаве мьн тенə харе.
Р'əби р'öве мьн бьстинə,
Жь ви кали мьн дəринə.

Əз ԛульм, ԛула щндийа,
Хwəр'а набинм т'ö р'йа,
Ах! мьн гöре, гöра ч'йа,
Ах! əз корбьм Мəме Ала.

Бра wəлгəр'ə т'əхте мира,
Хере нəбиньн əw т'ö щара.
Бра бьмрə Бəк'ое Ә'wана,
Хöдане дəк'а у дöбара,
Дəнге блуре дурва дьһат,
Дьле Зине дькьр бəрбат.
Кур'ə-кур'а wе дьгрйа,
Дьбарин һесьр сəр сурəта.

Зине го:
—На, əз бь wи кьм һəԛ хwəдайə,
Дьле мьн хwəр'а wа дьбейə,

Гəрəк Мəме əз хласкьм.
Дьле Т'аждин, бра шакьм.

* * *

Зине гази п'ала кьр,
У кəрə-кəр' wанр'а гот,
Ле һəй пер'а хwə дьсот:
—Жь зиндане кəта вьра,

Һəрԛе бьк'ольн бьн ə'рдеда.
Жь ԛəсра Зине кəта зиндане,
П'ала һəрԛəкə мəзьн к'олан,
Мəме тер'а дьчу бал Зине,
Дəме əw у Зине бал һəв дьман.

* * *

Бəк'о чу сəр зиндане щарəкə,
Мəме дит, кö əwи хwəш калə,
Тə дьго ль Бəк'о дькьн ԛарəке,
Шəwши, ча нəхwəше бəткалə.

Әwи хwə бь мирр'а гһйанд,
Дьл һнаве хwə ԛəтанд,
Дəрһəԛа Мəме жер'а го:
—Мəме к'ок буйə, ахьр миро.

Бəк'о у мир щи р'абун,
Бəр бь зиндане əwан чун,

Мәме зиндане дәрхьстьн,
Ле нһерин бәро-пштьн.

Мир го,—әв чь әщебә?
Кәси дитийә зинданеда
Грти щи бь щи кок ббә.

Wана Мәме бьрьн ищар,
Авитьн зиндана кәври,
Лоԛә нан, шәрбкә ав йәк щар,
Нав рожеда дьданә wи.

Шәв у ро Мәме зинданеда бу,
Әw гәләки сефил у жар бу,
Әwи дькьр ахин у кәсәр
У дьле wи дьбу кәр бь кәр.

—Ах! дьго,—мьн сефил у жари,
Мьн сәргәдани, бриндари,
Мьн чьма һа кьр, чьма, чьма?
Чьма ԛәтйам жь де у бава,
Бона жьнәке һатьмә вьра?

Е кö накә гöра де у бава,
Әw нәзанә әмре хwәда,
Агрийа wи жи һәмин пүчә,
Мале хwәра накә ԛучә.

* * *

Чәнд роже дьн шунда
Готьн,—Т'аждин бре хwәва

Алт' кьрнә вәгәрйан.
Wана бәри алевийа дан,

Бәко у мир дьфькрин,
Wана йәк-йәк ро дьжмьрин.
Чька Т'аждин кәнге бе,
Гәло бьдьн wи чь щабе?

—Тö маԛуле мьн миро,—
Бь дьләки тьрс го Бәко,—
Т'аждин бе бре хwәва,
Ньκарьн бьдьн әм тö щаба.

Wәхта Т'аждин кö бе вьра,
Гәрәк Мәме төнәбә,
Т'аждин бинә кока мера
Әгәр ләwзе Мәме вәбә.

Мир го,—Бәко тö дьзани.
Ча дьхази, öса бькә.
Мә хлазкә жь ви хани,
Ле зу бькә, әwи рәдкә.

Бәко фькри, дьлда го,—
Әзе гази Зинекьм бь ро,
Бра һәрә сәр зиндане,
Мәме бьдә хәбәрдане.

Һәма wәхта жь зиндане
Дәнге Зине бьбһе Мәме,
We жь кәрба бькәwгрә,
Зинданеда зу бьмрә.

Чу ԛәсра Зине Бәк'о,
Бь ӄәмди хԝә жер'а го,—
Бәс тӧ бьки мәк'рана,
Һесра бини сәр суртанә,
Һәр'ә бәрдә Мәме Аланә.

Зине р'абу, бе дьлбарә,
Әԝ жь ԛәсре һатә харә,
Дьчу сәр зиндане бь дьле хәдарә,
Бо Мәме дәрхә жь храбӄалә.

Шехәк р'асти Зине һат р'ева,
Зине го,—дьчи кӧ дәԝреш баба?
Шех го,—дьчьм щие сәфәрие,
К'омәке бьдьм Т'аждин ләшкәра.

Зине го,—шех, дәԝреш баба,
Һәма бьди хатре хԝәда,
К'аг'әзәке бьдьм тә йәԛин,
Р'әща дькьм бьдә Т'аждин.

Шех фьтли го,—әз набьм,
Зине го,—Ахьр чьр'а наби?
—Р'амусанәке бьдә мьн,
Паше әзе к'аг'әзе бьбьм.

Сурте хԝә да бәр шех-Зине,
Шех Зине т'ер р'амуса го,—
—Ахьр дьнйа ԝайә дине,
Ԝа һатийә, ԝе һәр'ә ӧса.

Зине к'аг'әз нвиси, да дәԝреш,
Теда нвиси бу кьрна ԝи хеж,

Дәԝреш хатр жь Зине хԝәст, чу,
Ль к'ӄеле сйар, әԝ ԛьл дьбу.

Шех дӧ р'ожа шунда
К'аг'әз да Т'аждин р'ева,
Сәламәк хԝәш әԝи да,
Ле хԝә шаш кьр хафлԛәда.

Т'аждин к'аг'әза Зине хԝәнд,
Бь глие шех гьшк ӄьсйа:
Ль ԝи хәйри р'у у р'әнг:
Р'ӧӄе хԝәва нԛьси.

Т'аждин бь һерс шур кьшанд,
Сәре шех әԝи фр'анд.
Ләшкәр ль доре т'оп бун,
Шех дьнһер'ин зур бубун.

Т'аждин го:—Гәрәк к'ока шеха бе,
Әԝан дьхӧн к'әда хәлԛе,
Мәрва т'ьме дьхапиньн,
Сәр дәсте хԝә дьр'әԛсиньн.

Т'аждин намә хԝәнд ашкәра,
Нава сәрк'ар у ләшкәра,
Гьшка дәнге хԝә зу бьр'ин
У ль мәйт'е шех дьнһер'ин.

КЛАМА ӃӘЙШТА

Зине чу сәр зиндане,
Же дьһат нәлине Мәме,

Зине дьлда к'әԝгри,
К'әләк һате, р'уньшт гр'и.

Р'ое жи сәре хԝә хар кьр,
Пер'а дьгрийа ч'йа кәвьр,
Әԝ дьгрийа бедьлбар,
Гӧл-гӧл һесьр данин хар.

Зине го:
—Мьн мезәкә, Мәме һәрвазә,
Ә'нийа мьнә т'әр'ежә,
Шайиә хәма бьгӧһезә,
Глие хԝәш мьнр'а бежә.

—Зине, нәһати тӧ мьн бәрди,
Ћьзани йа дьле мьн хәбәрди,
Тӧ һати вьр мьн т'әмам дәрди,
Щанийа хԝә щаньк жи сәрди.

—Мәме, аԛьлва әзьм дин,
Бьнһер' р'ӧк' мьнда нәма йәԛин,
Тӧ хәма гьшка бләт'лин,
Мьн бьнһер'ә, мьн бьбин.

Зине шрит авит нава Мәмейә,
Мәме щида т'әмам хорщлийә,
Гәһ у мовке ԝи фьтлийә,
Хун жь бәр нәйнука чуйә.

Зине Мәме дәрхьст дәрә,
Мәме ԝәфат кьр йәк щарә,
Ћесре Зине дьһатьн харә,
Әԝе кьрә ахин у к'әсәрә.

Зине го:
— Ԝеранбә мәск'әне бәганә,
Бра храббә сәри, к'әта бьнә,
Ԝәлате бе хери бе мьк'анә,
Ах! бриндарьм бой Мәме хԝәй меванә.

— Бра ԝеранбә ԛап'ие Бәк'о,
Зине дьгрийа, хԝәр'а дьго,
Паше звьр'и, го,—чаԝишо,
Тӧ к'әлало, мал храбо,
Әмәке мьн ль тә к'әлало,
Кӧр'е т'әмьз, әмәкдаро,
Дьле мьн дьбә кәр бь кәро.

Чаԝиш дит Зине бәтк'аләә,
Әԝи хԝә бь п'әрийер'а гһйанд,
Дәрһәԛ Зине гот, борще хԝә ԛәданд.

П'әри дькә, дьләзинә,
Хԝә бь Зинер'а дьгһинә,
Мәйт'е Мәме әԝ дьбинә,
Сәре ԝеда к'ьш наминә,

Сурәте хԝә цьԛәлшинә,
Ћесра гӧл-гӧл дьбаринә,
Хун жь сурәт дьчу хар,
Пер'а дьгрийа Зине дӧбар.

Гӧлие хԝә ԝана щот бьр'ин,
Авитьн сәр мәйт'е Мәме,
Әԝан ль мира дьхӧр'ин,
Ле сьст дьбу дьле Зине.

Паше һатьн мир у Бәк'о,
Зине лубанд у хwәр'а го,—
Мире мьн тӧ п'ьр' дьбежи,
Бәкър тәр'а шә'дә бежә
Мәме-Зине бунә дожә.

П'әрие го,
— Бәк'о, бра һабә, һабә,
Сәре мера тә ӧндабә,
Һале Мәме жи wе wабә,
Тӧ жи дьле хwәда шабә.

Бәк'о го:
— Мьн сонд харийә бь йасине,
Мәме бьһата кър'ине,
Мьне бьда мале дьне,
Т'әне бона хатре Зине.

Бәс һун бькьн ван мәк'ранә,
Һесре биньн сәр суртанә,
Гьшке һәрьн р'йа мьрйанә,
Бьнһерьн сәре меранә.

П'әрие го:
— Ах! К'ур бу, кәсәра Мәме,
Бра qьр'бьн аге Щзире,
Мәрие дӧр'у, нәп'ак qәһре,
Мәме кьрьн хәwа к'бире.

Ах! Зине wәхта Мәме дьнали,
Де, баве wи нә вьр бун, wәки жер'а
Мьле хwә бькьрна бә'лги-бәрп'али.

* * *

Мәйт'е Мәме һьланин,
У сәр к'офйа р'әщ данин,
П'әрие Зине п'ьр' шин кьрьн,
Пер'а жи кәзи же дькьрьн.

Зине дьгрйа, пер'а дьстра:
— Хушке, ә'wре адаре хежьн,
Бәрфе, баране т'әв дьр'ежьн,
К'еләке Мәме нһа дешьн.

Ишәв wе шәвәкә шьлбә,
Бәрф-баране т'әв һьлбә,
К'әфәне Мәме wе шьлбә.

Авӧр'ӧкә туж П'әрие да Бәк'о,
Бәк'о паше пешда һат у го,
— Бәс һун бькьн ван мәк'рана,
Йәки бьбиньн жь Щзира Ботана,
Әва Зинер'а бу Мәме Алана.

Зине гот,
— Бәк'о, әw готьн qәт у qәт набә,
Р'уе мьн рукаре дьне ӧндабә,
Тӧ ӧса хwәр'а бь Зине шабә.

П'әрие го:
— Бәк'о, сәбәбк'аре Мәме-Зине,
Хере нәбини рубаре дьне,
Зине һесир бу нәта мьрне.

Зине го:
— Бәре мьни ль бәрроֹжа,
Хөбар баве мьн бәни, бьшкожа,
Зине һәwара хwә дьгһинә шәхсе знара,
Бра хөбар зу баве бәни гөһада,
Бра Зине нәгһижә дәֹне эвара.

Гава щарийа Зине бьрьн малә,
Әwә нәхwәш бу, гәләк бәткалә,
Щари жераֹ бун бәлги бәрпֹалә.

Мир Севдин бәглӛрава,
Дора Зине бәрәв бун,
Хөбаре авитбу дәв лева.

Налине Зине бун дәме,
Тъме Мәме бир дани wе,
We чֹәве хwә вәкьр нщкева,
У бь мир Севдинрֹа хәбәрда:
— Ах! бре мьн, мир Севдин,
Ах! кֹане гәло Qәрәтֹаждин?
Ль кֹөнә гәло Әֹфан, Чֹәкан.
Ах! дьмьрьм әз мир Севдин.

Әзе бьмьрьм мир Севдин,
Днйа дьнекә пֹучә һәмин,
Рֹәща дькьм жь wә гьшка,
Мьн бькьн тъpба Мәме Ала.

Кֹоба Мәме дь дьла,
Зина назьк рֹөк у щанда,
Сәд кәйф ль щанийа тә щаһьл,
Дьле тәда ман дәрд у кол.

КЛАМА НӘҺА

Тֹаждин, ләшкәр дьһатьн,
Һәспе wана дьмәшйан,
Әw ша дьбун дө qатьн,
Бәр бь Щзире дьбәзйан.

Әwан незики Щзире бун.
Тֹаждин го,—Мәме бе әсьл бу,
Әwи нәхwәст бе пешийа мә,
Әֹфан го,—әw нәй сламәтә.

Wана дитьн Щзиреда,
Шин гри бу ль һәр щийа,
Бәр дәре Пֹәрие пәйа бун;
Бәр бь Пֹәрие әwан чун.

Пֹәрие го!
— Тֹаждин тֹө чуйи, кале мә нә тֹө кале,
Ньзани чь дәрдә, чь кәwалә.
Бьнһерә жь дәсте мә чу Мәме,
Кֹокеда чьлмси гөла мә Зине.

Ле бра мир Севдин һәр мирбә,
Бра Бәкֹо рֹаw у тֹвдирбә,
Бь дәсте wан Мәме тәгдирдә,
Бь дәсте wан Зине тֹәqдирдә.

Бра мир Севдин гӧл у гəшбə,
Бəкъp бəртил у т'əрк'əшбə,
Мəме бəр фəракə р'əшбə.

Ԛəрəт'аждин го;
— Брано, əщəл һатийə, бьгəр'ьн,
Мира ԛьр'кьн ч'ука бьһельн,
Бе тьрс хуне һун бьр'ежьн.

Брано, бькьн, бьлəзиньн,
Шура жь ԛабе бьк'шиньн,
Һəйфа Мəме у Зине һьлиньн.

* * *

Т'аждин у бра шур к'шандьн,
Сəре гəлəк храба пəкандьн,
Паше ль Севдин, Бəк'о гəр'йан,
У ль Щзирийа дьхӧр'йан.

Бəк'о у мир р'əвйа бун,
К'еләка маләке тəлйа бун,
К'ьнще жьна ль ԝана:
Дьр'щьфин жь һебəта.

Щзирийа к'əтьн т'а-т'ебе,
Гьшк дьмьрьн жь тьрсе,
Мира жь пирəке р'əща кьрьн,
Бəр бь һəрсе бра бьрьн.

Пире лач'ка сəре хԝə вəкьр,
П'ор'е хԝə нишани Т'аждинда,

У бь лӧт'ве хԝəш р'əща кьр,
Гəлəки бь ԝанр'а хəбəрда.

Го,—Гəли кӧр'а, гəли шера,
Əԝләде мьн, гəли мера,
Бəсə һун мера ԝа ԛьр'кьн,
Гӧне зар'а ль хԝə п'ьр'кьн.

Бьдьн хатре ви п'ор'и иро,
Бьдьн т'əрка хунр'етне:
Һəйфе һьлдьн жь Севдин, Бəк'о,
Əԝ бун сəбəбе Мəме, Зине.

Һəрсе бра бахшандьн,
Дһа сəри нəпəкандьн,
Мир Бəк'о жи һатьн бал ԝан,
Бь дӧр'ути хəбəрдан.

Ль Бəк'о нһер'и, Т'аждин го;
— Бь щмаəтева əме иро,
Һəр'ьн сəр мəзəле Мəме
Бəк'о го,—р'əх ч'əлкьрнə Зине.

Əԝана чунə сəр мəзəл,
Бь шин у гри, һьм жи к'отəл,
Əдəте Щзиреда һəбу,
Бəр бь мəг'бəра ӧса дьчун.

Бəк'о сəкьни бал Т'аждин,
Ԝана мəзəл дьнһер'ин,
Т'аждин бь һерс шур к'ьшанд
Сəре Бəк'о ԝи пəканд.

Ч'ьлкəкə хуна Бəк'о дəме,
Р'жйа сəр мəзəле Зин у Мəме.
Шин бу, бу дара шилане,
Нав һəрдӧ қьзкьрийада ма.

Щндие майин гьшк р'əвйан,
Ль сəр мəзəл щмаə'т ма,
П'əрие хwə дьхьст у дьго,—
Ах! браке мьн Мəмо,

Бра иро, ах! иро,
Де, баве тə ə'йанбə,
Һəйфа wə һəма нивро,
Т'аждин һьлани жь Бəк'о.

Ах! хwəшьн мəһе һавине,
Р'ьндьн зозанед фəр'əшине,
Дһа т'ӧнəнə Мəме-Зине.

Сəри бəржер, гь бəла бун,
Мəлул-дьлхор бəржер чун.
Тə дьго гəли, ч'йа у бани
Т'əв һəв дьгрийан чарали.

Тə дьго шина Мəме дькьрьн,
Дьго шина Зине дькьрьн,
Бо бəдбехтийа, щанийа wан,
Дьлубандьн, дьк'əwгрийан.

К'ЛАМА ДƏҺА

Пьзмаме хwəва Алп'адша
Сйар шанд бун п'ьр' wəлата,
К'омəк чубу Щзира Бота,
Бо ль Мəме бьгəр'йана.

Qəлфə сйаред жирə пешьн,
Щзирер'а хwə гйандьн,
К'елəка бажер пəйа бун,
Бəрбь мала пирəке чун:

Йəк Ə'ли бу, йəк Ə'мəр,
Е дьн Дəдо, хорте Əсмəр.
Əw гһиштьн мала пире,
Эвар бу, бəр р'онаийа ч'ре.

Сəламəк wан пире вəдан
Пире го,
— Wə сəр сəри, һəрдӧ ч'ə'ван
Ə'зизе мьн, гəли меванан.
Пире хортар'а нан ани,
Wан харьн у паше
Хəбəрдан дəрһəq қале
Щзира Бота wе сале.

Ə'ли го,—
Тӧ хəбəрдə, дайка мьн,
Qə чь һəйə бажаре wəда?
— Ах! бьмьрьм, пире го,—
Бра бьмьрьн бəгед Щзире

Гор'бьгӧр'бə Бəк'ое Ә'wана,
Бра бьмьрə, бьмьрə йəqин,
Мəзне Щзире: Мир Севдин...

Пире ахəке дьк'шинə,
Һесра жь ч'ə'ва дьбаринə.
Хорта ль ч'əвед һəв нһер'ин,
Нет бь ч'ə'ва п'əв гӧһер'ин.

— Бежə, дае, Ә'мəр го,—
Ч'ь qəwмийə, бежə иро?
— Əз нəминьм р'у днйае;
Хорт'аки хəриб һатбу вьра,
Һаве wи жи Мəме Ала.
Əw һатбу бона Зине,
Бо кьзкьрне, бо əвине.
Хере нəбинə Бəк'ое Ә'wин,
Хере нəбине мир Севдин,
Wана Мəме авитьн зиндане,
Нав кəвред к'анəк'ане.
Мəме теда да р'ӧк у щан,
Мəлул бу Щзир пева т'əмам.
Пире йəк-йəк хортар'а гот,
Дьлед wана т'əмам сот.
К'əло гри да qьр'ка wан,
Ә'ли бь һерс го,
— Һəспа жь т'əwле дəриньн,
Дə зу бькьн, бьщəдиньн,
Мӧгр'ӧбер'а хwə бьгһиньн.
Хорта Мӧгр'ӧбер'а хwə гһиандьн,
Хəбəра храб дəрһəqа Мəме

Алп'адшар'а готьн wе дəме:
Wəки мире Щзире
Мəме Ала дайə к'ӧштьн,
Бь дəсте Бəк'ое Ә'wин:
Wəзире wи, к'əлбе бь кин.
Алп'адша зу ә'мр кьр,
Бəрəв бун гəлəк лəшкəр,
Һат Qадре сəрəскəр,
Əwи бь һерс кьр сəфəр.
Сйар к'шйан у бун лемшт,
Шур у мəрт'ал wан һьлдан,
Qадре qəшəнг да пешйа wан.
Сйара дəфа һəwаредан,
Бəрбь Щзире əw к'шйан.
Дһа тари бу, бу эвар,
Сйар п'əйа бун, кьрьн фтар.
Алп'адша дьчу у дьһат,
Дьли хəдар: бубу бəрбат.
Лəшкəр аwа сбəке
Хwə бь Щзирер'а гһйандьн,
Wан хəбəра шəр'кьрне
Мир Севдинр'а зу шандьн.
Мир Севдин т'оп кьр лəшкəр,
Һəwарийа хwə Т'аждин кьр.
Т'аждин, Ә'фан нəхwəш бун нав щийа,
Сəри һьлнəдьдан сəр бə'лгийа.
Севдин лəшкəр бьр мəйдане,
Бу шəр'əки лапи гран.
Сйаред п'адше у Севдин
Мина деwа ль һəв дьдан.
Əскəре п'адше п'ър зор бу,

Зоր данә Севдин, щзирийа.
Севдин гьртьн нава шерда,
Дан ɓәр ръма, дан бәр шура.
Т'еле әмре wи qәтандьн,
Бәр бь горе әw зу шандьн,
Щзира Бота пева һьлдан.
Дәрһәq п'акийа Т'аждин, аwа
Хорта гот бун Алп'адша,
Кӧ дәстәбраке Мәме буйә.
Алп'адша чу кӧнзура Т'аждин,
Wана һәвдӧ сәлам кьрьн,
Наси дан һәв, хәбәрдан,
Щарна һәвдӧ әсәр дьдан.
Паше жь ч'әве Алп'адша
Гӧл-гӧл һеср һатьн харе,
Го,—Т'аждино, әз бриндарьм,
Брине мьнә курә хәдарьн,
Мәме бо әвине һат вьра,
Нәкьр гӧр'а мә: де у бава,
Нәкьр гӧр'а пьзмам бра.
— Бо wи храбә, го Т'аждин,—
Е кӧ сәртие хwә дьгьрә,
Р'йа wи храбә, рейә кър'ә.
Глие мьн жи әвә п'адша,
Бьдә хатре мьн тӧ вьра,
Тӧ нәкә шәр Щзирийара.
Щзира хӧ гь нә йәкьн,
Вьра һәнә мир у ага,
Мәрие нәп'ак у зӧлӧмк'ар,
Мәрие хӧлам, мәрие щотк'ар,
Кал у пир, заред т'фал.

Бра әдлайи һәбә нав мә,
Ә'длайи готи гәшстәйрә,
Дькарә мәри пе шабә,
Әw тьштәки бе әзабә.
— Бра готьна тәбә Т'аждин,
готна Ә'фан, готна Ч'әкан,
Wәки бь тәр'а qайильн йәqин.
Бра ч'әвед мьн корбьн,
Әз нәминьм р'у днйае,
Бона Мәме мьни дәлал,
Бона Мәме мьни щәмал.
Мәрийа р'асти мьнр'а готьн,
Qәрәт'аждин, әгите Щзире,
Дәстәбраке Мәме буйә,
Wәки бо Мәме, чаwа бра
Мала хwә шәwтандийә,
Бо әwләде хwәйи ширьн:
Бо Горгине п'орзер'ин,
Бо Мәмә, Зина зәйдин,
Һур-һур һеср барандийә.
Дьдьм хатре тә иро,
Надьм Щзирйа зраре,
Мьн Севдин кӧшт, әһле qәһре,
Тә Бәко кӧшт ль ведәре.
Һәйф, пеш кәйфева,
Ах! Кӧла Мәме, кӧла Мәме,
Qә жь дьле мьн дәрнае.
Һәйф пеш кәйфева,
Дә бь хатре тә бра,
Т'аждине бра...

* * *

Алп'адша к'ьнще Мәме Һьлтинә,
Һесра сәр сурәтар'а дьбаринә,
Дьле мәрийа дьп'әр'тинә,
Дьле мәрийа дьшәԝтинә,
Ә'нийа Т'аждин р'адмусинә,
Жь хԝәр'а дьбе, дьлубинә.

Бь дәф у мәйа бь һәвр'а,
Бь мәйт'әра, бь к'отәла,
Бь к'омәкдар, ләшкәрава
Ԝан бәре хԝә дан мәзәла,
Бь чәнд жьнед сәрәва.

Ԛәрәт'аждин жи р'абу нав̆ щийа,
Бь Алп'адшар'а чу нав мәзәла,
Сәр мәзәле Зине, Мәме Ала.
Жьна дьготьн к'ламед мьрийа.

Мера гьшка, р'әш гредан,
— Баво, брао, дьгрйан.

Дәшт у зозан, ч'әм у кани,
Кәвьр-кӧч'ьк, ч'йа у бани
Бь ԝанар'а дьк'әԝгрйан.

Дькьрьн шина Мәме Ала,
Дькьрьн шина Зина Бота,
Жьнәкә кӧла дьлар'а к'ламәк го:
„Бһарә, дәнг жь ә'зман нае,
Бона кӧр'е хԝә мьн т'абутәк чекьрийә,
Жь дара р'әнг-р'әнги ве кәдае,
Ԝәки смеле ԝи теда нәгьрьн дәрае.
Һатийә ԛӧлнге р'у бь хӧри,

Һат мерг у чимане мә һеԝри,
Дәнге ви ԛӧлнги ӧсанә,
Чаԝа дәнге баве кӧр'е ль мьри“.
Дьп'әр'ти Алп'адша,
Әԝи кьр сәр ләшкәра,
Го, — сйар бьн ль һәспа
Ԝана хатр Т'аждин хԝәстьн,
Дәф у мәйа дан лехьстьн,
Р'йа Мӧгрӧбе кьрьн ԛәстьн.

1958

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм. ССР
им. А. М
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Редактор С. Сиабәндов
Шькьлчи Л. Берберйан
Редакторе бәдәwсьнә'тие Ан. Гаспарйан
Тех. редактор В. Галстйан
Коректоред контрол Гар. Һакобйан
Ләт'ифе Ә'мәр

ВФ 06957 Т'әмбә 1544 Тираж 1000

Қагәз 84×108¹/32 Бәлгнәшьре мәнгәне 8,0
Бәлгнәшре чапкьрне 8,0
Бона чапкьрне һатйә спартьне 21/V с 1958
Бона чапкьрне һатйә qолкьрьне 28/IX с. 1958
Бәлгнәшьре нәширәте 5,0
Qимәт 2м 50 к.

Чапхана I-е йа идара Һайполиграфһрате
Ереван, соqаqа Алавердйан № 65, с. 1958

Qimət 2 m. 50 k.

Հայպետհրատ